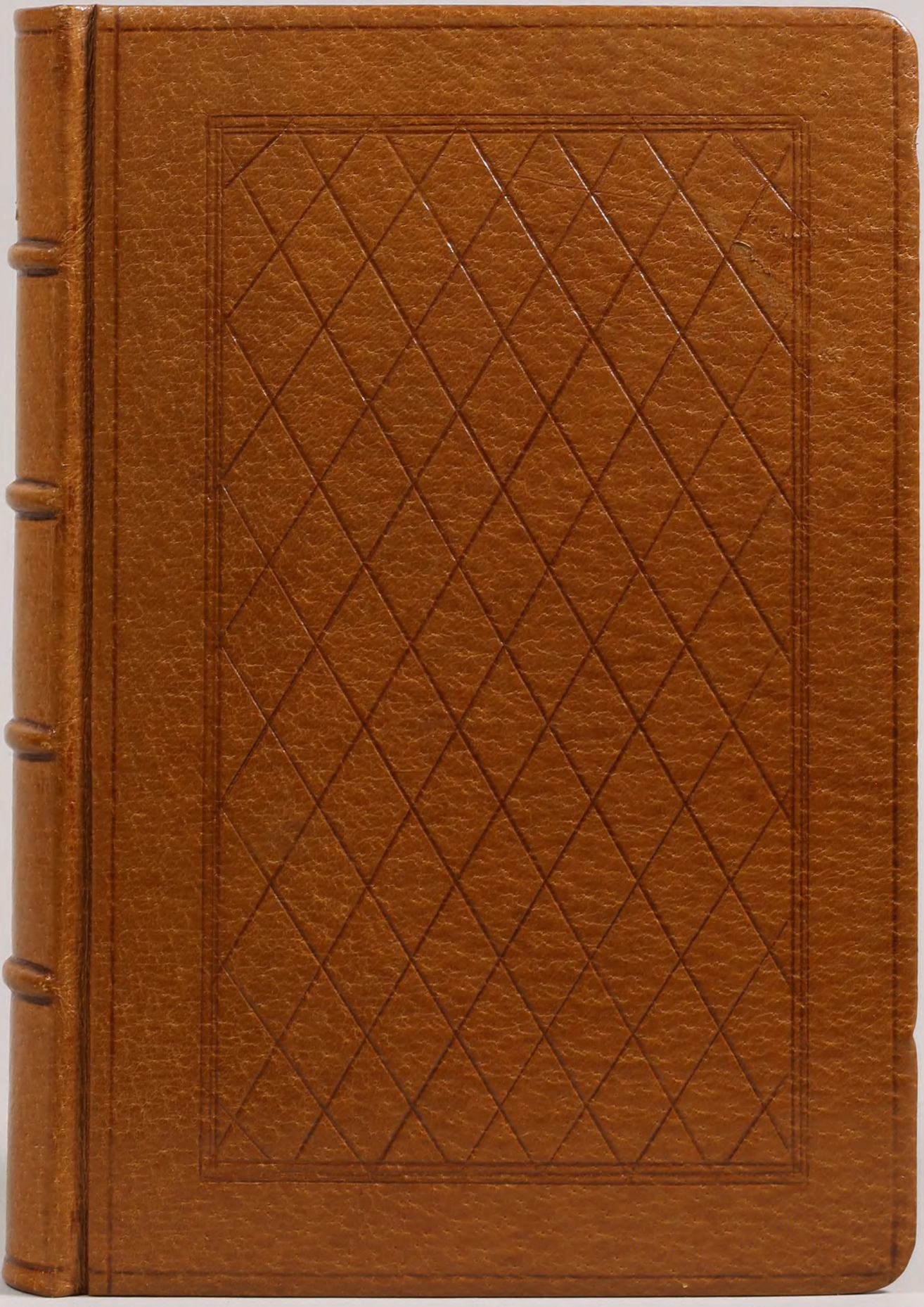

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 323
INKUNABUŁY
SD 6418 II
SD 6419 II

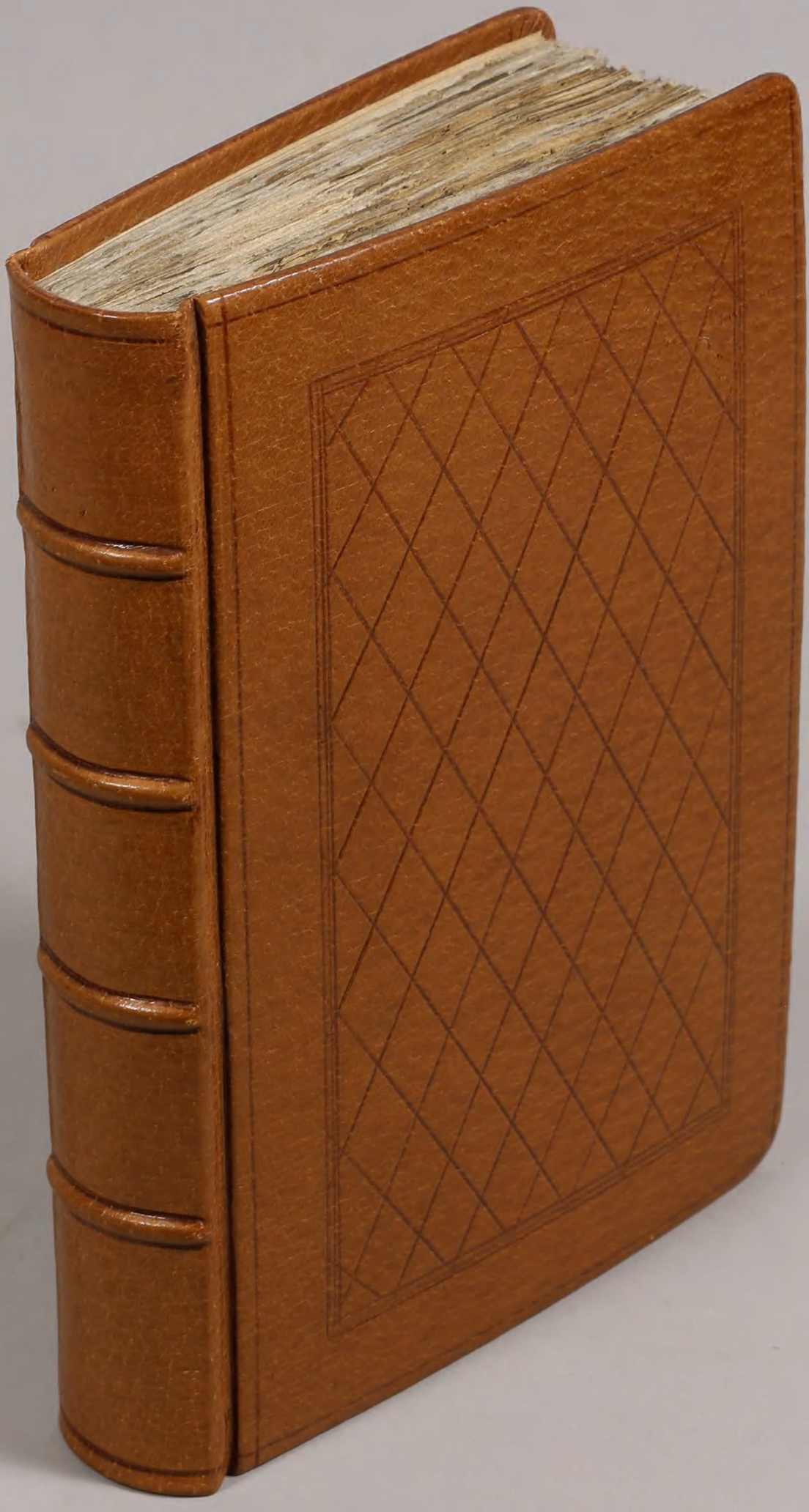

142

Resolutoriū dubi-
orū misse Egregij dñi Johannis de lapide sacre theologie pfessoris.

PROSA pro anime

Dies ire dies illa solues seclum in fauilla
teste dauid cum sibilla.

Quantus tremor est futurus quando iudex
est uenturus cuncta stricte discussurus

Tuba mirum spargens sonum per sepulcra
regionum coget omnes ante thronum

Mors stupebit et natura cum resurget creatura
iudicanti responsura

Inc. 323

142

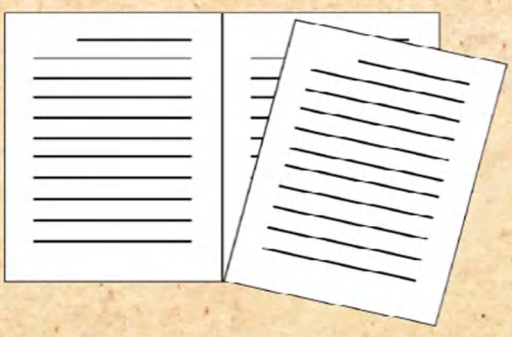

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

SD 6418 II

SD 6419 II

Inc. 323

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU IM. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

142

Resolutoriū dubi-
orū misse Egregij dñi Johannis de lapide sacre theologie pfessoris.

PROSA pro anime

Dies ire dies illa solvet seclum in fauilla
teste dauid cum sibilla

Quantus tremor est futurus quando iudex
est uenturus cuncta stricte discussurus

Tuba mirum spargens sonum per sepulchra
regionum coget omnes ante thronum

Mors stupebit et natura cum resurget creatura
iudicanti responsura

Inc. 323

142

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
UAM im. A. Mickiewicza

Inc. 323

1424705 (II)

Subsequentis operis in quo dubia

circa missarū celebrationem occurrentia pertractant distinctio cum summario in singulis partibus contentorū expositione.

Totus sequens tractatus in decem Capitula partitur.

Dubiū. j. Premittit intentionem collectoris cum materia tractandorumqz numero. distinctione et ordine.

ij Ministrū sive personā ad celebrandum ydoneam

iij Locum celebrandi conuenientem.

iiij Est de dubijs occurrentibus circa Tempus congruū in quo celebrari debet.

v Materialia exteriora que ad ornatū vel congruentiam celebrationis requirunt.

vj Ceremonias consuetas et obseruandas in missa z circa eam. tam in agendis q̄ in dicendis.

vij Materiā ad cōsecrandū aptaz. panē scz z vinum.

viij Consecrationis istius sacramenti debitam formā

ix De intentione ac ratione eorum q̄ in missa dicunt

x De ratione z significatione eorū q̄ in missa z circa eā agunt cū breui epilogo z cōclusiōe est huius opis

Capitulū p̄mū habz duos tractat⁹.

Primus premittit collectoris intentionem. materiamqz tractandam annotat. Secundus per resolutionem dubij exponit tractandorum numerum. distinctionem atqz ordinem.

Capitulum secundus quinqz includit articulos.

Arti. j. Resoluit septem dubia circa ministrū celebraturum ratione ordinis z officij sui executionis occurrentia.

Du. j. Quis sit minister ad celebrandū ydoneus q̄tuz ad persone conditionem.

ij De eo qui credit se in sacerdotē rite esse ordinatum z tamen non est sic ordinatus.

iij De eo qui post missam inceptam habz conscientiā q̄ non sit rite ordinatus.

iiij De heretico scismatico degredato ꝛc. an scz tales possint conficere hoc sacramentū z ordinate celebrare.

v De eo qui post missam inceptā recordat vel p̄cipit se esse excōicatū. de q̄ pri⁹ nō habuit mēoriā aut nescivit

vj De eo qui post missam inceptam habet remorsum de

irregularitate.

Arti.ij. Resoluit septem dubia que incidunt circa dispositionem corporis ipsius ministri.

Du.j. De sacerdote muto vel priuato loquela.

ij De eo qui habet aliquem aliū corporis defectum.

iij De sacerdote leproso.

iiij De patiente morbum caducum.

v De eo qui patit fluxum sanguinis vel seminis.

vj De polluto pollutione nocturna.

Arti.iij. Resoluit.x.dubia emergentia circa habitudinē mentis ipius ministri celebraturi q̄tum ad intentionem. vsum rationis.culpam ꝛ gratiam.

Du.j. An requiratur intentio ministri.

ij Quid celebraturus intendere debeat.

iij Qualis debeat esse intentio.an sc̄z actualis requiratur

iiij De sacerdote furioso.lunatico.vl' alia ex causa vsu rationis priuato.

v De sacerdote demoniaco.

vj De eo qui est in peccato mortali.

vij De certitudine requisita q̄ nō sit in peccato mortali.

viij De eo q̄ estimat se esse in peccato mortali licet non sit.

ix De eo qui post cō missam incepit vel preparatus est recordatur peccati mortalis de quo non confessus.

x De perpetrante peccatum luxurie. et statim post hoc penitente ac confitente.

Arti.iiij. Resoluit septem dubia que oriuntur circa ieiunium. sobrietatem ꝛ somnū ministri.

Du.j. De ieiunio ad ministrum celebraturum requisito.

ij De recordante post missam se ieiunium soluisse.

iij De eo qui transglutiuit reliquias post commestionez in ore relictas.

iiij De eo qui gargarisando vel os lauando parum aque aut vini transglutiuit.

v De eo qui cibum vel potum tarda hora sumptum nō dum digessit.

vj De eo qui vomitum patitur vel passus est.

vij De eo qui per totam noctem non dormiuit.

Arti.v. Resoluit quinq; dubia circa celebrationis abstinentiam eiusdem q; frequentiam occurrentia.

Du.j. De omnimoda celebrationis abstinentia.

ij De celebrationis frequentia.

iij De celebratione quottidiana.
iiij De eo qui ad celebrationē bene dispositus est. ⁊ tamen abstinet ꝓpter sacramenti reuerentiam.
v De celebratione vno die pluries fienda.

Capitulum tertium duos continet articulos.

Arti.j. Resoluit quinq; dubia circa locum celebrandi cōmunem (videlicet ecclesiam) incidentia.
Du.j. Quis sit locus communis debitus et conueniēs ad celebrandum.
ij An licite possit quis extra ecclesiam celebrare.
iij Quid agendum si in aliqua regione nō inueniatur ecclesia consecrata.
iiij An in mari aut fluminibus liceat celebrare.
v An in omni loco cōsecrato licite possit celebrari.
Arti.ij. Resoluit septem dubia que circa locum ꝓprium (videlicet altare) occurrere possunt.
Arti.iij. Resoluit sex dubia que circa locum proprium scilicet altare occurrere possunt.
Du.j. An licite celebrari possit super aliquo alio q̄ altari.
ij De qualitate altaris.
iij De operimentis ⁊ ornatu altaris.
iiij An super quolibet altari consecrato liceat celebrare.
v De altaris portatilis et ad celebrandū apti quātitate
vj De omissione alicuius suprapositorum

Capitulum quartus duos includit articulos.

Arti.j. Resoluit quattuor dubia occurrētia circa tempus celebrandi cōmune. scilicet diem.
Du.j. An indifferenter in nocte ⁊ in die liceat celebrare.
ij An ne in aliqua nocte quis licite possit celebrare.
iij An liceat ante initium diei celebrare.
iiij De celebrante qui credit diē incepisse ⁊ tñ nondum.
Arti.ij. Resoluit tria dubia que se offerunt circa tempus celebrandi ꝓprium. scilicet horam.
Du.j. Qua hora diei celebrare liceat.
ij A quo tempore accipiendum sit principiū diei.
iij De non obseruante tempus celebrandi debitū.

144

Capitulum quintum habet tres articulos.

Arti.j. Resoluit quinq; dubia. que circa vestes ⁊ indumenta sacerdotalia insurgunt.

Du.j. An celebraturus specialibus debeat indui vestibus et indumentis.

ij Que ⁊ quot sint huiusmodi indumenta.

iij De benedictione talium vestium.

iiij De celebrante absq; vestibus ⁊ indumētis bñdictis.

v De munditia talium vestium ⁊ indumentorū ceterorumq; correquisitorum.

Arti.ij. Resoluit quattuor dubia que circa vasa ad celebrandum oportuna et necessaria occurrunt.

Du.j. An ad celebrandum specialia requirantur vasa.

ij Que ⁊ quot sint huiusmodi vasa.

iij De materia talium vasorum.

iiij De consecratione talium vasorum.

Arti.iij. Resoluit octo dubia circa circūstantias ⁊ alia exteriora ad missam occurrentia sunt necessaria.

Du.j. De necessitate libri missalis.

ij De exigentia ignis siue luminis candele.

iij De oportunitate ministrantis ipsi celebranti.

iiij De conditione ⁊ qualitate ministrantis.

v Quid si ministrans recedat de altari. dimittendo celebrantem solum. ⁊ postea reuertatur.

vj Quid si postea non reuertatur.

vij Quid de sacerdote recluso vl heremita ⁊ solitario cele.

viij Quid si quis omittat aliquid de supradictis requisitis

Capitulum sextus tres in se claudit articulos.

Arti.j. Resoluit decem dubia que occurrunt circa agenda ⁊ dicenda ante missam.

Du.j. An aliquid specialiter ante missam agendum sit.

ij De debita ⁊ sufficienti preparatione ad celebrandum.

iij Qualiť ⁊ in qb⁹ celebraturꝰ se dēat ꝓbare ⁊ examīare.

iiij Quanta requirat diligētia ad ꝑdictaz examinationē.

v De certitudine sufficientis diligentie.

vj In quo consistat sufficiens conscientie purgatio.

vij Quid si celebraturus non possit habere confessorem.

viij De ornatu conscientie celebraturi.

ix An requiratꝝ ꝓsolutio horaꝝ canonicaꝝ añ celebratiõz
x An ꝓter supradicta sint aliqua alia ante missam dicẽ da vel agenda.
Arti.ij. Resoluit quattuordecim dubia circa dicenda ꝛ agenda in missa.modumqꝫ dicendi. atqꝫ agendi incidẽtia.
Du.j. Que sint in missa dicenda ꝛ agenda.ꝛ quo modo.
ij An aliquid in missa dici debeat qđ in missali nõ ꝓtinet
iij An verba canonis secrete dici debeant
iiij An cetera verba alta ꝛ intelligibili voce dici debeant.
v An in memorijs debeat aliquorum fieri nominatio.
vj An añ celebratiõz possit bñ mẽoria aliquoꝝ noïatim.
vij An requiratꝝ attentio celebrãtis circa dicẽda ꝛ agẽda.
viij An requiratur devotio in celebrante.
ix An celebrans debeat stare capite discooperto.
x Do eꝫ debeat fieri ablutio post sumptionẽ sanguinis.
xj An sacerdos a missa incepta possit desistere.
xij Quid si sacerdos missa incepta moriatꝝ.vel in infirmitatem incidat.
xiij Quid si celebrãti sanguis ꝑ nares erumpere incipiat.
xiiij De sacerdote omittẽte aliq̃d vl̃ aliqua de supioribus.
Arti.iij. Resoluit quattuor dubia que occurrunt circa dicen agenda.ꝛ cauenda post missam.
Du.j. An aliqua spẽaliter sint dicẽda post misse celebratiõez
ij An alqua sint specialiter agenda post missam.
iij Que sint post celebrationem cauenda.
iiij An statꝫ post misse celebratiõz liceat comedẽ vl̃ bibere

Capm septimũ sex ꝺtinet articulos

Arti.j. Resoluit sex dubia circa panẽ ꝓsecrandũ occurrẽtia.
Du.j. Quis ꝛ qualis debeat esse panis consecrandus.
ij Quid si sacerdos percipiat panem non esse triticeum vel indebite fore confectum.
iij Quid si panis appositus percipiatur esse coꝛruptus.
iiij Quid si panis non fuerit appositus vel ablatus ꝛc̃.
v Quid si panis sit dispositus ad coꝛruptionem.
vj An in aliquo casu sacerdos possit dicere missam.ꝛ nõ consecrare.
Arti.ij. Resoluit octo dubia que incidunt circa panem consecratum in altari ante sumptionem.
Du.j. An sacerdos panem consecrans teneatur sumere pa

145

nem consecratum.

ij An tali casu teneat semp totū panē cōsecratū sumere.

iij Quid agendū de pticulis ab hostia p̄secrata resolutis.

iiij Quid agendū si hostia vel pars hostie ceciderit in calicem de manu celebrantis.

v Quid agendum si ceciderit hostia vel eius particula supra terrā aut lapidē. aut supra aliud huiusmodi.

vj Quid si sacerdos tangat hostiam cum naso. barba. mēto. aut veste.

vij Quid si hostia consecrata aliquo casu fuerit amota de altari ⁊ amissa.

viij Quid si corpus xp̄i appareat sub specie carnis vl̄ pueri

Arti. iij. Resoluit septem dubia circa corpus christi post sumptionem occurrentia.

Du. j. Quid si in sumptōne sanguinis remaneat pars hostie in fundo calicis.

ij Quid si post sumptionem sanguinis christi reperiant particule de hostia resolute.

iij Quid si post sumptionez sanguinis christi reperiatur super altari hostia aliqua integra.

iiij Quid agendum est si celebrans statim post sumptionem corporis christi patiatur vomitum.

v Quid si quis post sumptionē statim emittat p̄ secessuz

vj Quid si hostia consecrata ⁊ reseruata inueniatur putrefacta aut corrupta.

vij Quid si hostia p̄secrata comesta fuerit a mure. vel alio animali bruto.

Arti. iiij. Resoluit. xiiij. dubia que se ingerunt circa vinum priusq̄ consecretur.

Du. j. Quod ⁊ quale debeat esse vinum consecrandum.

ij Quid si loco vini alius liquor fuerit positus in calicē.

iij Quid si impositum fuerit vinum corruptū.

iiij Quid si ex negligentia nihil in calicē positum fuerit.

v Quid si vinum calici impozituz sit dispositum ad corruptionem.

vj An in musto possit confici hoc sacramentum.

vij An vue integre permisceri possint vino cōsecrando.

viij An confici possit hoc sacramentum in nectare vel vino condito.

ix An possit confici in vino puro sine permixtione aque

x Que ⁊ qualis debeat esse aqua vino permiscenda.

xj De quantitate aque vino permiscende.
xij An sufficiat q aqua vino permisceatur in dolio.
xiij An liceat sacerdoti celebranti non consecrare vinum. facta prius consecratione panis.
xiiij Quid si vinū dū cōsecrari debet ꝛephendat congelatū
Arti.v. Resolvit octo dubia circa vinū cōsecratum ante sumptionem incidentia.
Du.j. Quid agendum si celebrans post consecrationem percipiat aquam non fuisse vino admixtam.
ij An sacerdos celebrans teneatur semper sumere vinuz consecratū sive sanguinem christi.
iij Quid si sacerdos aliquis non possit sumere vinum. et sic neqz sanguinem.
iiij Quid si cū sumi dz sanguis xpi. spēs vini sit cōgelata.
v Quid si aranea. musca. vel aliquod tale huiusmodi casualiter ceciderit in sanguinem christi.
vj Quid si ante sumptionem sanguinis christi. celebrās percipiat venenū esse immissum.
vij Quid si sanguis in parte fuerit effusus. aut de calice stillaverit.
viij Quid si sanguis ex toto fuerit effusus.
Arti.vj. Resolvit sex dubia que circa sanguinē post eius sumptionem occurrunt.
Du.j. Quid si sacerdos post sumptionem sanguinis percipiat aliquam guttam adherere sanguini.
ij Quid si huiusmodi guttam percipiat adherere casule manipulo. vel alteri huiusmodi.
iij De ablutione digitorum facienda super calicem. post sanguinis sumptionem.
iiij De eo qui post sumptionē corporis vel sanguinis christi vigetur sputo vel tussi vel screatione.
v De patiente vomitum post sanguinis christi sumptionem vel emittente per secessum.
vj Quid si sacerdos post sumptionē sanguinis xpi ꝛephendat venenū aut animal venenosum fuisse in calice.

Capitulum octauum duos comprehendit articulos.

Arti.j. Resolvit. xvj. dubia circa formam consecrationis panis emergentia.
Du.j. Que sit sufficiens debita forma consecrationis panis.

146

ij An hec coniunctio. Enim. sit de substantia forme.
iij An sacerdos proferens solum verba cõsecrationis su per panem aptum. consecret illum.
iiij An p illa vba in aliud ydeoma mutata fiat psecratio.
v An sacerdos addendo aliqua alia verba ad predictaz formam consecret.
vj An diminuens vel subtrahens aliquid de predicta fo ma consecret.
vij An incõgrue ,pferens verba cõsecrationis consecret.
viij An faciens transpositionem verborum consecret.
ix An faciendo interuallũ in prolatiõe verboz cõsecret.
x Quid si celebrans non recolat se dixisse verba cõsecra tionis aut aliqua alia que dici debent.
xj An sacerdos per illam formam possit consecrare pa nem absentem.
xij An sacerdos possit consecrare omnẽ panem pẽsentem in quacunqz quantitate fuerit.
xiij An sacerdos verba cõsecrationis ,pferendo consecret omnem panem super altari existentem.
xiiij An pluribus hostijs appositis z sacerdote intentionẽ suam in prolatione verborum solum ad illam dirigen te quam manu tenet. omnes consecrentur.
xv Quid si sacerdos intendat consecrare solum centũ bo stias. z apposite sint plures vel pautioꝛes.
xvj Quid si apposite sint multe hostie. et sacerdos intẽdat solum aliquas illarum consecrare.
Arti.ij. Resoluit tria dubia que incidunt circa formam con secrationis vini.
Du.j. Que sit sufficiens z debita forma consecrationis vini.
ij An omnia verba in illa forma posita sint de substantia forme.
iij De significatione huius dictionis calix in forma pre dicta.

Capitulus nonum sex in se continet articulos.

Arti.j. Premittit diuisionẽ to tius misse in ꝗnqz ptes ꝑncipales. In quarũ

j Preparatio.
ij Oblatio
iij fit Consecratio.
iiij Sumptio.
v Gratiarũactio.

	ij		Primam	
	iij		Secundã	Et exponit intentionez
Arti.	iiij	Sudiui-	Tertiam	ac rationem eorum que
	v	dit partem	Quartam	in ipsa dicuntur.
	vj		Quintam	

Capitulum decimum habet articulos duodecim.

		j		Lectio.
		ij		Thurificatio.
Arti. j.	Enumerat	iij		Altaris osculatio.
decem generalia		iiij		Sacerdotis versio ꝛ salutatio.
que in missa pre		v	est	Gestus variatio.
sertim solenni et		vj		Iterata crucis signatio.
circa eam agun-		vij		Hostie fractio.
tur. Quorum		viij		Partis hostie in calicem missio
		ix		Osculi pacis datio.
		x		Vini non consecrati sumptio.

	ij		Primi
	iij		Secundi
	iiij		Tertij
	v		Quarti
Arti.	vj	Declarat rationem ꝛ significationẽ	Quinti
	vij		Sixti
	viij		Septimi
	ix		Octaui
	x		Noni
	xj		Decimi
	xij	Continet breuem epilogũ cũ conclusione huius operis.	

Finis Summarij.

Incipit tractatus dubiorũ ac difficultatũ circa officiũ misse ꝛ ea que ad debitã eiusdem celebrationem exigũtur frequentius occurrentiũ. iuxta sacrorũ canonũ constitutiones. pbatorumqꝫ doctorum firmiores atqꝫ tutiores sententias resolutorius.

Capitulum Primum de intentione

collectoris. ꝛ materia tractanda. tractandorumqꝫ numero. distinctione atqꝫ ordine. duos continens articulos.

Arti. j. Premittẽs pfationẽ. intentũ. tractandaqꝫ exponentẽ.

147

ffficium quanto maius ⁊ dignius est. tanto cum maiori cura. sollicitudine. atq; diligentia exercendu; est. Grauius enim quis delinquit si exequendo circa hoc negligentiam defectum vel errorem aliquē admiserit. Inter oīa aūt officia humane facultati cōmissa. nō est aliquod maius dignius aut difficilius. q̄ debita missarū celebratio. In qua sacramentū precioſissimi corpis ⁊ sanguinis iesu xp̄i redēptoris nostri cōsecrāt immolāt ⁊ sumīt. sacro Canone attestante. Non modica inquit res est vnam missam facere. Et valde felix est. qui vnam digne celebrare potest. Restat igitur vt nusq̄ cum grauiori periculo peccetur. q̄ si in executione huius dignissimi officij. negligentia vel error cōmittit. Eapropter vt sacerdotes simplices qui noticiam canonum non habent. neq; semper facilem recursum ad superiores suos. aut ad viros doctos habere possunt. melius cauere valeant. ne circa maximum istud mysterium deficiāt vel errent. Et vbi aliquod horum contigerit. debetis remedijs emendare sciant. valde vtile atq; necessarium fore iudicauimus vt circa hoc oportuna eis tradatur instructio. Quod vt lucidius fiat. circa singula que ad debitam misse celebrationem exigūtur. dubia frequentius occurrentia mouebuntur. Ex quorū resolutionibus congrua ip̄is defectibus ⁊ erroribus remedia atq; cautele poterunt adhiberi.

Arti. ij. Numerum. distinctionem et ordinem tractandorum per dubij solutionem prenotans.

Ad prenoticiam tractandorum premittitur hoc dubium.

Du. j. Quot ⁊ que ad debitam ac ornatā dignissimi sacramenti eucharistie. ⁊ misse celebrationē requirant.

Cuius solutio est. q̄ sunt nouem generalia. ad que omnia necessaria reduci possunt. scilicet.

j Minister siue sacerdos ad celebrandum ydoneus.
ij Locus celebrandi conueniens.
iij Tempus celebrandi congruum.
iiij Materialia ad ornatum vel congruentiam celebrationis oportuna. vt vestes ⁊ cetera huiusmodi.
v Ceremonie in dicendis ⁊ agendis consuete.
vj Materia ad cōsecrandū apta. scilicet panis ⁊ vinum
vij Forma consecrationis vtriusq; debita.
viij Noticia intentionis ac rationis eorum que in missa dicuntur.

Entelligentia rationis ⁊ significationis eorum que in missa ⁊ circa eam aguntur.

Circa hec. dubia ac difficultates que sepius obuiant sacerdotibus missas celebraturis aut celebrantibus. per nouem sequentia capitula elucidantur.

Capitulum secundum de dubijs occurrentibus circa ministrum siue personam ad celebrandum ydoneam quinqz includens articulos.

Arti.j. Sex dubia resoluens circa ministrum celebraturū ratione ordinis ⁊ officij sui executionis occurrentia.

Du.j. Quis sit minister ydoneus ad celebrandum ⁊ conficiēdum. siue consecrandum corpus ⁊ sanguinem christi.

Sol'. Solus sacerdos rite ordinatus.

Du.ij. Vtrum ille qui credit se rite esse ordinatū. ⁊ tamē non est rite ordinatus. conficiat hoc sacramentum.

Sol'. De hoc non habeť certitudo. pie tñ credi potest q̄ conficiat virtute ecclesie. ⁊ q̄ summus sacerdos suppleat defectum ⁊ q̄ nō p̄mittat periculū imminere eccl'ie sue ⁊ eam recipi.

Du.iij. Quid agendum. si quis post inceptam missam habeat cōscientiam q̄ non sit sacerdos rite ordinatus. Sol'. Si hoc cōtingat ante consecrationē. tunc dimittat missam imperfectā aut conscientiā deponat. Si post consecrationē. p̄cedat. ⁊ postea superiorē suum accedat. ⁊ casum sibi exponat.

Du.iiij. Vtrum hereticus. scismaticus. degradatus. infamis. irregularis. excommunicatus. vel suspensus. possit conficere. hoc sacramentum. ⁊ ordinate celebrare.

Sol'. Quilibet istorū pōt conficere. sed nō debet. quia conficiēdo peccat. Et ita nullus ipsorū pōt ordinate celebrare.

Du.v. Quid agendum sit. si quis post missam inceptaz recordetur se esse excōmunicatum. de quo prius non habuit memoriā Sol'o. Si contingat hoc ante consecrationē tutius est vt missaz deserat. nisi timeatur graue scandalū. Si vero post consecrationem. assumat ꝓpositum humiliter petendi absolutionē ⁊ satisfaciendi. ⁊ procedat in missa.

Du.vj. Quid agendum sit. si quis post missam inceptam habeat remorsum de irregularitate. Sol'. Si fiat ante consecrationem tutius est q̄ missam deserat. Si post consecrationem. doleat ⁊ ꝓponat atqz conetur facere quod in se est ⁊ procedat.

Arti.ij. Resoluens sex dubia que incidunt circa dispositionē corporis ipsius ministri.

148

Du.j. Vtrum sacerdos mutus vel loquela priuatus possit cõsecrare seu cõficere hoc sacramentũ. Solutio Non oportz eñ conficientẽ habere facultatẽ sermonis siue loquele. quã si amiserit post susceptũ ordinẽ conficere nõ potest. eo q̃ non potest verba consecrationis ⁊ alia proferenda vel dicenda dicere.

Du.ij. Vtrũ habẽs aliquem defectũ in corpore possit missam celebrare. Sol'. Si habet aliquẽ defectum qui reddit eum inabilem aut impotentem ad dicendum vel faciendum ea que ad debitam celebrationem exiguntur puta si careat visu vel digitis quibus tractari leuari vel frangi debeat hostia Vel si habeat aliud defectum notabilem. qui scdm iudicium prelati sui ordinarij generet scandalũ si celebret. non potest celebrare. q̃uis possit alia q̃ sunt sacerdotalis ordinis exercere.

Du.iij. Vtrũ leprosus possit celebrare missam. Sol'. Si non sit factus impotens p corrosionem membroz potest celebrare in occulto. Cora aliis tamẽ leprosis põt etiã celebrare in publico.

Du.iiij. Vtrũ patiens morbũ caducũ possit celebrare. Solo. Si cadat frequẽter. vel emittat spumã aut vocem cõfusam. non potest celebrare. Si vero raro cadat. nec emittat spumã ⁊c. potest dummodo habeat coadiutorem sacerdotem.

Du.v. Vtrum patienti fluxũ sanguinis vel seminis liceat celebrare. Solo. Licet nisi aliud impedimentũ obstet. Si quis talem fluxũ sanguinis patiatur. vt susceptа in stomacho statim per secessum emittat. celebrare non debet.

Du.vi. Vtrũ pollutus pollutione nocturna possit licite celebrare. Sol'. Pollutio nocturna q̃uis scdm se cõsiderata nõ sit pctũ ex eo q̃ absq; vsu liberi arbitrij cõtingit. tñ rõne sue cause habz q̃q; peccatũ annexũ. cuius est effectus vel signũ. Ideo primo cõsiderãda est pollutiõis nocturne causa. que triplex esse potest. Prima est extrinseca spũalis. scz demonũ illusio. que q̃q; p̃uenit ex p̃cedenti negligentia p̃parationis ad deuotionẽ presertim cũ quis ad dormiendũ accedit. que põt esse peccatũ vel mortale vel veniale. Q̃q; vo ꝓuenit ex sola nequicia demonũ volentiũ impedire hoiem a sumptiõe hui' sacramenti. Scda cã est intrinseca spũalis. scz cogitatio p̃cedens lasciua q̃ q̃q; est ex cõcupiscentia ⁊ delectatiõe. vbi si assit ꝓsensus erit pctũ mortale. Si aũt desit ꝓsensus erit pctũ veniale. Q̃q; aũt põt esse sine omni pctõ. vt cũ aliqs cã lectiõis vel disputatiõis cogat de talib' cogitare. Et si hoc fiat sine cõcupiscẽtia ⁊ delectatiõe. nõ erit cogitatio immũda. sed honesta ex qua tñ pollutio sequi põt. Tertia cã est intrinseca ⁊ corpalis. videlicz supfluitas vel debilitas nature aut supfluitas cibi vel pot'. que q̃q; est cũ pctõ vel mortali vel veniali. vt cũ ꝓuenit ex supfluitate cibi vel pot'. Q̃q; aũt est si

ne pctō. vt cū ꝓuenit ex debilitate nature. Si igit pollutio ex aliqua dictaꝝ causaꝝ cōtingat ꝓut est cū pctō mortali. nō licz polluto celebrare nisi post viginti q̄ttuor horas. Si vero accidat ex aliq̄ illaꝝ causaꝝ scdm q̄ est sine pctō vel solū cū veniali pctō. poterit pollutus licite celebrare. Veruntū si ꝓpter reuerentiā abstineat laudādus est. nisi necessitas vel vitatio scādali vrgeat. Verū q; non sp̄ facili pōt pcipi ex quali cā ꝓueniat. ideo in dubio tutius est abstinere nisi vrgens necessitas incumbat. vel deuotio spūalis instiget. aut alꝰ nulla indispositio debite reuerētie obuians assit. Ita sentiendū videt de pollutiōe nocturna. siue in somno siue in vigilia fiat. Nisi q̄s post euigilationē hēat ꝓsensu deliberato ꝓplacentiā in delectatiōe ⁊ cū appetitu futuri opis. in q̄ casu tutius abstinet Arti. iij. Resoluit. x. dubia emergentia circa habitudinē mentis ipius ministri celebraturi. q̄tum ad intentionē. vsum rationis. culpam ⁊ gratiam.

Du. j. Vtrū ad cōficiendū hoc sacramentū ⁊ celebrandū req̄rat intentio ministri. Sol. Cū ad pfectionē cuiuslibet sacramenti requirat intētio mīstri eo q̄ pfectio illa fit p actū humanū a voluntate procedentē que p intentionē determinat ⁊ specificat. cōstat q̄ maxime ad cōficiendū ⁊ celebrandū hoc excellentissimū sacramentum exigit intentio ministri. Vnde ⁊ q̄dam glosa super Mattheū dicit Quantū intendis tantū facis.

Du. ij. Quc debeat esse intētio sacerdotis. siue q̄d debeat intēdere sacerdos cōsecrare volēs. Sol. In omnibus sacerdos debet intentionē suā conformare intentioni ecclesie. hoc est q̄ intēdat illud facere quod ecclesia intendit ⁊ facit cuius ipse in huiusmodi est minister. Intendit aūt ecclesia facere q̄d xp̄s fecit. Xp̄s vo trāssubstantiauit panē in corpus suuz ⁊ vinū in sanguinē p verba cōsecratiōis. hoc etiam debet intendere sacerdos.

Du. iij. Qualis intētio circa ꝓlationē verboꝝ cōsecratōnis necessario requirat. an sez sp̄ actualis exigat vel aliq̄ alia sufficiat. Sol. Intētio actualis nō necessario requirit. intētio aūt virtualis sp̄ necaria est. Dicit aūt intentio v̄tualis cū q̄s p̄ius habuit actualē intentionē cōsecrandi ⁊ ex illa motus est ad consecrandū. posito q̄ actualiter nō cogitet q̄n verba cōsecratiōis ꝓfert. virtualiter enī manet intētio ꝓma ⁊ hec sufficit nisi contraria intētio sequat. Veruntū studiose curare dz sacerdos vt etiā actualē intētionē adhibeat alioq̄n timēdū ē q̄ a pctō nō excuset.

Du. iiij. Vtrū sacerdos furiosus. lunaticus vel alia ex causa vsu rōnis ꝓuatus possit ꝓficere hoc sacramentū ⁊ licite celebrare. Sol. Quia ad ꝓsecrationē huiꝰ sacramēti req̄rit intentio mi-

nistri vt circa resolutionē primi dubij huius articuli patz. exigit etiā ad celebrationē deuotio z inuipsius examinatio vt infra dicet Ideo si qs ita vsu rōnis quacunqz ex causa sit priuatus vt nunqꝫ hec hū possit neqz pficere pōt neqz celebrare Si vo raro vsu rationis pueꝝ z illo frequentē vtaꝝ. neqz obstet aliud impedimentuz. pficere qdem pōt eoipso z celebrare dūmō habeat coadiutorē sa

Du. v. Utrū demoniacus possit celebrare. Sol. (cerdotez. Si talis fuerit ex toto liberatꝰ pōt celebrare. alꝫs nō pōt qō p experientiā pbari pōt. Est aūt tps pbatiōis arbitrariū iuxta discretionē plati. pēsatis circūstantijs psone vl dignitatis vl alijs

Du. vj. Utrū existens in pctō mortali possit cōfice (hmōi re hoc sacramentū z licite celebrare. Sol. Conficere pōt. sed nō debet. quia cōsecrando peccat mortaliter. Uū cū talis celebrat duo peccata mortalia distincta cōmittit. Unū quia indigne consecrat. Aliud quia indigne sumit.

Du. vij. Utrū celebraturus teneaꝝ esse certꝰ qꝫ nō sit in pctō mortali. Sol. triplex inuenit certitudo. Queda supnaturalis q̄ p solā diuinā reuelationē habeꝝ. z talis hic non requirit. Alia est naturalis. qua quis per sensum vel intellectuz euidenter certus est de aliquo. Et illa etiam hic non est necessaria. Tertia est moralis siue ciuilis. que nec habeꝝ ex reuelatione diuina nec ex euidentia rei. sed ex probabilibus coniecturis magis ad vnam partem q̄ ad alteram inclinantibus. z ad istam tenetur celebraturus in ꝓposito dubio. vt scz post diligentē z sufficientē pscientie discussionē (de qua infra capi. vj. arti. j.) certus sit modo predicto se nō esse in peccato mortali. z hec certitudo hic etiā sufficit.

Du. viij. Quid sentiendū sit de eo. qui licet non sit in peccato mortali tū scōm cōscientiā scrupolosaz estimat se esse in peccato. Sol. Talis debet vel conscientiam scrupulosam deponere. vel a celebratione debet abstinere.

Du. ix. Quid agendū sit si sacerdos postq̄ vel missam incepit vel ad incipiendū est ꝑparatus recordaꝝ peccati mortalis de quo non est confessus. Sol. Talis debet penitere cū proposito confitendi z satisfaciendi. z si habere possit confessorem statim confiteatur. nisi hoc absqz graui scandalo fieri non possit.

Du. x. Utrū perpetrās peccatū luxurie z statim post hoc penitens z confitens possit licite eodē die celebrare. Sol. Non licet. sed abstinere debet ad minus per viginti quattuor horas. vt supradictum est arti. ij. de pollnto pollutione nocturna.

Arti. v. Resoluens septem dubia que occurrunt circa ieiunium sobrietatem z somnum ministri celebraturi.

Du.j. Vtrū sacerdos nō ieiunus possit cōficere ⁊ celebrare. Sol'. Duplex est ieiuniū. Vnū est ecclesie quo scz quis vnā commestionē vnius diei nō trāsgredit'. ⁊ hoc nō soluit' per sumptionē medicine vel alioꝝ que nō nutriūt. dummō in parua quātitate sumunt'. Tale ieiuniū non nocet celebranti. Aliud est ieiuniuz nature qđ est p̄uatio cuiuscūqz suscepti in stomachū. vl' viā ad stomachū per modū cibi vel potus siue nutriat siue non. vel p se vel cuz alijs. Suscepti dicimus a principio diei a quo quis dicit' ieiunus. hoc est a media nocte. Et tale ieiuniū requiritur ad celebrantē. Vnde si quis nō sit hoc mō ieiunus. q̄uis posset conficere ⁊ celebrare. tū nō debet: qz grauiter peccaret. Et ideo cū quis est plures missas eodem die celebraturus. non debet sumere ablutionis vinū nisi in vltima missa. vt ⁊ inferius circa resolutionez vltimi dubij. articulo. v. huius capituli dicetur.

Du.ij. Quid agendū si quis post missam inceptam recordet' se ieiunū soluisse. Sol'. Si recordet' hoc ante p̄secrationē tutius est q̄ cesset nisi graue scandalū timeat'. Si post p̄secrationē. p cedat ⁊ p̄ficiat. nō obstante q̄ nō sit ieiunus. quia p̄ceptū de percepti one sacramenti maius est q̄ p̄ceptum quod a ieiunis sumatur

Du.iij. Vtrū trāsglutiens reliquias q̄ post comestionē in ore remanserūt possit celebrare. Sol'. Si casualiter transglutiantur non impediunt celebrationē qz nō traijciunt' per modū cibi. sed saltiue cui p̄miscent'. Si vo studiose id fiat abstinendū est.

Du.iiij. Quid si quis gargarisando vel os mūdando parū de aqua aut de vino transglutiat. Sol'o. Sicut in dubio p̄cedenti.

Du.v. Si quis tarda hora comederit vel biberit ⁊ nondum digesserit vtrum ei liceat celebrare. Sol'. Si ex hoc nō reddatur multū indisp̄ositus ad debite celebrandū tunc licet. Si vero ex hoc multuz perturbetur ⁊ indisponatur tutius est vt abstineat. Vnde dicit glo. circa cano. Nihil. vij. q. Si quis etiam ante medium noctis comederit. ⁊ adhuc sentiat eructationes ex non digestione cibi. q̄diu sentit cibum non celebrabit.

Du.vj. Vtrum patiens vomitū vel iā passus licite possit celebrare. Sol'. Si quis ex infirmitate sustineat illam passionē debet abstinere quousqz sanetur.

Du.vij. Quid si per totam noctem non dormierit. Sol'. Sicut in p̄cedenti dubio. Dicit enī glo. in. c. Constituerit. de actu de vinolento qui in taberna pernoctauit ⁊ altera die nulla p̄missa dormitōne celebrauit. q̄ non videtur ieiunus. sed p̄ansus celebrasse. p̄pter indigestionem. Et glo. circa cano. sacramēta. de conse. dist. j. Ieiunium inquit dico celebrata digestione.

B

157

Arti. iiij. Resoluens quinq3 dubia circa celebrationis abstinentiam eiusdemq3 frequentiã occurrentia.

Du. j. Vtrũ liceat sacerdoti abstinere omnino a celebratione Sol'. Si sacerdos per sententiã ecclesie sit ordinis executione priuatus vel ex debilitate aut egritudine factus sit impotẽs vel ineptus ad celebrandũ. tunc non tenetur celebrare. Si vo non sit priuatus potestate celebrandi aut al's factus impotens tũc non licet ei omnino abstinere. quin saltem teneri videat ad celebrandum in precipuis festis. ꝛ maxime in illis diebus in quibus christifideles cõmunicare consueti sunt.

Du. ij. Vtrũ expediat sacerdoti vt frequenter celebret. Solutio. Si frequenter sit ad celebrandũ dispositus expedit vt frequẽter celebret. Gratissimũ em̃ sacrificiũ illũ est dño. ꝛ magnas atq3 inenarrabiles hoc sacramentũ vtutes hz. ideo vtile est sepius celebrare ꝛ sumere. vt fructus eius frequentius percipiat.

Du. iij. Vtrũ liceat alicui quottidie celebrare. Solutio. circa vsum huius sacramenti ex parte celebrantis ꝛ sumentis duo requiruñ. Primũ est desideriũ cõiunctionis ad christũ. qõ fit per amorem. Scõm est reuerentia que ptinet ad timorem. Primum istorũ incitat ad quottidianã hui⁹ sacramẽti frequẽtationẽ. secũ dũ vo retrahit. Vñ si qs experimẽtaliter cognouerit ex quottidiana celebratione feruorẽ amoris augeri ꝛ reuerentiã nõ minui talis quottidie celebret. Si qs autẽ senserit p q̃ttidianã frequẽtationẽ reuerentiã minui ꝛ feruorẽ non multum augeri. ille intẽdũ abstineat. vt cũ maiori reuerentia ꝛ deuotione postea celebret

Du. iiij. Vtrũ qs sic dispositus vt laudabiliter possit celebrare. ꝛ possit etiã laudabiliter ꝓpter sacramenti reuerentiã abstinere. melius ac laudabilius faciat a celebratione abstinendo q̃ celebrando. Sol'. In tali casu melius salubrius ꝛ laudabilius est vt celebret q̃ q abstineat. Nã ex celebratiõe multos fructus huius sacramenti percipere potest. vt patz ex resolutione secũdi dubij precedẽtis quibus abstinendo priuatur. Celebratio preterea excharitate ꝓcedit. abstinentia vero ex timore. vt patz ex resolutione tertij dubij. Charitas aũt timori prefertur. Nec validũ est q abstinens se putat postea melius fore dispositum quia fieri potest q minus fiat dispositus. Incertũ est etiam si vnq̃ deinceps sit celebraturus. Stat etiam q celebrando assequatur aliquam gratiam specialem. quam abstinendo non potest acquirere: nec vnq̃ fortassis recuperabit.

Du. v. Vtrum liceat alicui plures missas vno die celebrare. Sol'. In die natiuitatis dñice põt quis tres missas celebrare vt habetur de ce. missa. cõsuluisti. Addunt doctores quattuor casus

necessitatis in qbus pōt qs duas missas celebrare. Primus est cū in die festo occurrit necessitas vt preter missam diei dicat missa pro defunctis. Secundus casus est cū necessitas infirmoꝝ exigit vt viaticū pro eis cōsecret. Tertius casus est cū supueniūt pegrini aut occurrunt nuptie celebrationē exigentes. Quartus casus est cū ꝓpter defectū sacerdotū vel paupertatē ecclesiaꝝ vni sacerdoti plures ecclesie cōmendant. alꝫ non licet nisi vnam missam in die celebrare. vt habet de cōsecra. dist. j. Sufficit. Hoc autez cauendū est cum quis plures missas vult celebrare. ne ablutionem sumat nisi in vltima. vt sic ieiunus maneat z celebret.

Capitulum tertium de dubijs circa

locum celebrandi occurrentibus duos continet articulos.

Arti. j. Resoluit quinqz dubia circa locum celebrādi cōmunem videlicet ecclesiam incidentia.

Du. j. Quis sit locus cōmunis debitus z cōueniens ad celebrandum missam. Solꝫ. Regulariter sola ecclesia consecrata.

Du. ij. Utrū ne quis possit licite qñqz extra ecclesiā celebrare. Solꝫ. Potest de licentia episcopi vel superioris. dūmodo habeantur necessaria ad celebrationem requisita.

Du. iij. Quid si in terra vel regiōe aliqua nō inueniat aliqua ecclesia consecrata propter destructionem z vastationez ecclesie. Vel si qs in itinere cōstitutus z pīsertim in nauigatione vbi non potest habere ecclesiā. vel constitutus in aliq exercitu. vel in aliquo cōsimili occurrente casu. Utrū ne qs possit alibi q̄ in ecclesia celebrare. etiam sine licentia episcopi. Solꝫ. In talibus casib⁹ bene potest. si habeantur ibi omnia necessaria ad celebrationem misse requisita. potest enī celebrare sub domo vel sub tentorio.

Du. iiij. Utrum in mari vel in fluminibus in quibus naues frequēter agitant liceat alicui celebrare. Solo. Nullo modo debet ꝓpter periculū effusionis sanguinis xp̄i.

Du. v. Utrū in omni loco cōsecrato liceat celebrare missam. Solꝫ. Non. si enī locus sit interdictus. siue a iure vt si pollutus sanguine vel semine. siue a iudice. videlicet per sententiā interdicti latam contra locum illū. non licet ibi celebrare. Et faciens contrarium in hoc casu incurrit irregularitatem.

Arti. iij. Resoluit sex dubia que circa locum ꝓpriū scz altare occurrere possunt.

Du. j. Utrū in ecclesia vel alibi possit qs licite celebrare sup aliquo alio q̄ super altari. Solo. Non licet nisi super altari vel

fixo siue stabili. vel portatili siue viatico. quod potest poni super mensam vel arcam vel aliud huiusmodi.

Du.ij. Quale debeat esse altare super quo celebrare licet. Solutio. Altare debet esse lapideū. cōsecratū. nō enormiter factum.

Du.iij. Quibus altare debeat esse coopertum & ornatum. Solutio Duabus pallis & corpali cōsecratis de lino puro factis nullo colore tinctis. sed totaliter albis mundis & nitidis.

Du.iiij. Vtrū semp liceat sacerdoti super quolibet altari cōsecrato celebrare. Sol. Non semper licet. nam postq̄ episcopus aliquis super aliquo altari celebrauerit. non licet illo eodem die alteri sacerdoti super illo altari celebrare. nisi de licētia episcopi.

Du.v. Quantū debeat esse altare portatile. vt sit aptum celebrationi super eo fiendo. Sol. Tantum esse debet. vt possit recipere pedem calicis et hostiam & q̄ sacerdos manus super ipsum cum hostia tenendo cōuenienter consecrare possit.

Du.vj. Quid si sacerdos aliq̄d de p̄dictis requisitū omittat. vtrū scz cōsecret celebrādo. Sol. Si observet alia ad cōsecrationē necessaria. cōsecrat. sed tñ graviter peccat scienter omittens.

Capitulū quartū de dubijs occurrentibus circa tp̄s cōgruū quo celebrari dz. duos habēs articulos.

Arti.j. Resoluit quattuor dubia occurrentia circa tēpus celebrandi cōmune videlicet circa diem.

Du.j. Vtrū indifferenter in nocte & in die liceat alicui missaz celebrare. Sol. Non licet regulariter nisi in die. hoc enim sacramentum ad tempus gratie ptinet. quod per diem significatur. Vnde & saluator dixit. Me oportet operari donec dies est.

Du.ij. Vtrum ne aliquando liceat in nocte celebrare. Sol. Solum in duabus noctibus licet. videlicet in nocte natiuitatis christi. & in nocte dominice resurrectionis.

Du.iij. Vtrū ne liceat aliq̄ ante initiū diei celebrare. Sol'o. In tribus casibus licet. Primus si necessitas postulet. vt si contingat aliquē infirmari ad mortē. & non habeat hostia cōsecrata pōt sacerdos celebrare & consecrare. Scdus casus est. si ep̄us sit in itineratiōe. tūc pōt ante diē celebrare vel facere celebrari coram se. Tertius casus est. si quis habeat dispensationē ab ep̄o vel superiore vt possit celebrare ante diem. tunc bene potest. als nō est tutum. nisi aliqua rationabilis & vrgens necessitas supuenerit.

Du.iiij. Quid si aḡs celebret credens diez iam incepisse. sed tñ nondum inceperit. Sol. Quia quod parū distat. nihil distare videtur. talis excusatur. precipue si deuotio id exposcerit.

Arti.ij. Resoluit tria dubia que se offerunt circa tempus celebrandi ꝓprium. scz circa horam.

Du.j. Qua hora diei liceat missam celebrare. Sol'. Misse solennes siue publice scom canones tribus horis celebrari debent. vicz hora tertia in diebus festiuis. hora. vj. in ꝓfestis diebus. et hora nona in diebus ieiunior. In hoc tñ obseruāda videt deberi cōsuetudo regionis vel religionis. Priuate vero misse celebrari possunt a pncipio diei vsqz ad horā nonā. hoc ē vsqz ad meridiē.

Du.ij. A quo tempore sumendū sit pncipiū diei. Sol'. Principium diei nō est accipiendū ab ascensu solis sup nostrū horizontem. sed debet accipi ab illa hora qua radij solares incipiunt illuminare nostrū hemisperiū qđ dicit pncipiū auroꝛe. z incipit fulgere vna hora z quinta pte vnius hore añ corporalē solis ortum

Du.iij. Quid si quis celebrādo nō obseruet tempus debitum Sol'. Si obseruet alia ad consecrationem necessaria consecrat nihilominus. Sed tamē si ex contemptu vel scienter tempus debitum non obseruauerit mortaliter peccat. faciens contra constitutionem z consuetudinē generalem ecclesie romane.

Capitulum quintum de dubijs que

incidunt circa materialia exteriora que ad ornatum vel congruentiam celebrationis requiruntur tres continet articulos.

Arti.j. Resoluit quinqz dubia. que circa vestes z indumenta sacerdotalia insurgere possunt.

Du.j. Utrū sacerdos celebraturus specialibus debeat indui vestibus. Sol'. Sic congruuz eñ est vt quibus sacerdos vsus fuit in sua ordinatione. etiam vtatur illis in celebratione. Et quia in susceptione ordinis specialibus vestibus indutus fuit. ideo z talibus vti debet in celebratione.

Du.ij. Quot z que sunt huiusmodi vestes vel indumenta. Sol'. Simpliciū sacerdotum sex sunt indumēta. scz amictus siue humerale. alba. cingulū. manipulus. stola z casula.

Du.iij. Utrū requirat qꝫ talia indumēta sint benedicta siue consecrata. Sol'o. Sic. debent eñ esse sacrata munda et honesta. nec alijs vsibus qꝫ ecclesiasticis z deo dignis officijs deputanda.

Du.iiij. Utrū celebrans absqz vestib⁹ z indumētis bñdictis efficiat irregularis. Sol'. Mō qz nō inuenit hoc in iure positum verūtñ scienter vl' ex ignoratia crassa hoc faciēs graviter peccat.

Du.v. Utruz necessario requiratur qꝫ tales vestes vel indumenta ceteraqz correquisita sint munda z nitida. Sol'. Sic nam vt habetur in ca. relinqui. de custodia eucharistie clericis preci-

152

pitur vt oratoria. vasa. palle. corpalia. ꝛ vestimēta munda ꝛ nitida cōseruentur. Quod autē precipitur imperat. ꝛ qđ imperat necesse est fieri. Si nō fiat. penā habz. vt habet. xiij. q. j. c. qđ precipitur. Ve igitur illis qui maiorē curā adhibent vt linthiamina vel prochpudor si phas est dicere femoralia sua sint munda et nitida. q̄ ea sup quibus locari ꝛ tractari debet sacratissimum ac mundissimū corpus iesu christi.

Arti. ij. Resolue quattuor dubia. que circa vasa ad celebrandum oportuna occurrere possunt.

Du. j. Utrū ad celebrationē missarū requirātur aliqua vasa specialia. Sol'. Sic. potior ratione q̄ vestes speciales. ꝓpter corpus ꝛ sanguinē xp̄i. vt decēter ꝛ reuerēter ibi possint collocari.

Du. ij. Quot ꝛ que sunt huiusmodi vasa. Solutio. Talia vasa sunt duo. scilicet calix ꝛ patena que necessario requiruntur ad misse celebrationem.

Du. iij. De qua materia debent esse ista vasa. Solutio. Hec vasa debent esse de auro vel argento. nisi paupertas obsistat. In quo casu sufficit q̄ sint de stanno.

Du. iiij. Utrū requirat q̄ talia vasa sint cōsecrata. Sol'. Sic fortiori rōne q̄ vestes ꝓpter causam superius expressam.

Arti. iij. Resolut octo dubia occurrentia circa circumstantias ꝛ alia exteriora requisita in misse celebratione.

Du. j. Utrū. liceat alicui sine libro missali celebrare. Sol'. Nō licet alicui. etiā si oīa memoriter sciret. Sed debet habere librum in quo ad minus missa dicenda cū canone cōtineat. et hoc ꝓpter periculū erroris. q̄ ex obliuione vel distractiōe contingere pōt.

Du. ij. Utrū liceat alicui sine igne ꝛ sine lumine candele celebrare. Sol'. Non licet. In lege eiꝰ scriptum est. Ignis in altari meo semp ardebit. qđ in celebratione huius sacramenti maxime obseruandū est. vbi ille immolatur tractatur et sumitur. qui est candor lucis eterne. ꝛ qui venit ignem mittere in terrā ꝛc.

Du. iij. Utrū sacerdos solus nullo p̄sente licite possit celebrare missam. Sol'. Nullo modo licet. sed ad minus vnus debet esse p̄sens. qui sacerdoti celebrāti ministret. ꝛ in persona ecclesie vel totius populi sacerdoti respondeat.

Du. iiij. Cuius cōditionis ꝛ qualitatis debeat esse ministrans Sol'. Ministrans debet esse masculus ꝛ clericus. aut saltē sciens ministrare ꝛ respondere celebranti. Et si fuerint plures ministrantes debent etiā esse hmōi cōditionis. vt notat in cap. hoc quoq; de conse. dist. ij. ꝛ in glo. ibidē. Vnde patz q̄ nulli femine (etiā si sanctimonialis fuerit) licitū est ad missam ministrare.

Du. v. Quid si ministrans aliqua causa vl' occasione recedat de altari dimittendo celebrantē solum. reuersurus tamen vtrū celebrans debeat procedere in missa. vel cessare donec ministrans redierit. Sol'. Procedere debet quousqz aliquid occurrat in quo indigeat ministerio administrantis.

Du. vj. Quid si ministrans recedens non reuertatur. Sol'o. Sacerdos celebrans necessitate cōpulsus vicem administrātis suppleat respondendo z ministrando sibipsi. vel aliū vocet.

Du. vij. Quid de sacerdote incluso vel heremita z solitario. an scz solus celebrare possit. Sol'. Si ei non suffragēt copia ministrantis. solus celebrare potest. al's aūt nō. vt notat in glo. circa solutionē. iiij. dubij allegata.

Du. viij. Quid si quis omittat aliquod p̄dictorūz. Sol'. Q̄nis cōsecret. scienter tamē vel ex ignorantia crassa omittens graviter peccat. vt etiam circa superiora dictū est.

Capitulum sextum de dubijs que occurrunt in ceremonijs cōsuetis z obseruādis in missa z circa eā. tam in agendis q̄ in dicendis. tres includens arti.

Arti. j. Resoluens decem dubia que oriuntur circa agenda et dicenda ante missam.

Du. j. Vtrū celebrās missam aliquid specialiter agere debeat ante missam. Sol'. Sic. cum enī omne quod agere intēdimus per studiū cōsiderationis preuenire debeamus vt sic ad id quod agēdum est p̄paremur. maxime decet vt fiat circa hoc dignissimū officiū. ne quis impreparatus accedens. iudicium sibi manducet z bibat. Prerequiritur itaqz debita ac sufficiens p̄paratio sacerdotis. qua ita efficiatur dispositus z ydoneus. vt digne ad celebrandum possit accedere. Vnde et scriptum est. Ante oratione; prepara animā tuā.

Du. ij. In quo consistat debita z sufficiens preparatio sacerdotum celebrantiū. Solutio. Preparatio illa cōsistit in debita z sufficienti conscientie mundificatione z adornatione. que prerequirunt debitā suiipsius probationem. id est diligentem cōscientie sue examinationē. ſm q̄ Apostolus Corintheos monet ita scribens. Probet aūt seipsum homo zc.

Et ita ex toto tria in genere requiruntur ad debitā sufficientē z dignam preparationem scz.

Probatio
Purgatio cōscientie.
Adornatio.

Du. iij. Qualiter z in q̄bus seipsum ꝓbare z examinare debeat. Sol'. Primo z ante oia debet cū diligentia cōscientiā suā dis-

cutere ꝛ examinare. p̄sertim a p̄xima cōfessione debite facta. Sine interea inciderit in excōmunicationē. irregularitatem. vl̄ suspensionē aut aliquod aliud hmōi impedimentū. Scōo diligē ter ꝛospicere debet si ne interea aliqua mala p̄cipue mortalia cōmiserit. Sine aliqua bona ad que obligatur omiserit. vel ne gligenter persoluerit. Tertio si aliqua huiusmodi inuenerit an ex toto corde de istis doleat. ꝛ ea ꝓpter deū quē offendit detestetur Quarto an habeat firmum ꝓpositum emendandi vitam suaz et ab omnibus mortalibus cauendi in futurum ꝓpter deū Quinto an intendat omnia confiteri ante accessum ad celebrationem. et iuxta arbitrium confessoris p̄o eis satisfacere. Sexto vtrum ha beat rectam fidem cum debita intentiōe ꝛ conatu ad debite et de note celebrandum. Septimo an debitam diligentiam in discussi one ꝛ examinatiōe p̄dictoꝝ adhibuerit. ¶Nec diligēter animad uertant sacerdotes concubinarij. lusores. crapulosi. ebriosi. et alij ꝑsimiles in damnabili statu viuētes ꝑpensentqz studiose qua liter ad celebrandum accedant. ꝛ que eos vltio diuina expectet.

Du. iij. Quanta requiritur diligentia in examinatione p̄dicta vt sufficiens reputetur ꝛ debita. Sol̄. Tanta requirit quā tam quis faceret in magno ꝛ arduo negotio ꝓ magna et ardua re lucranda. aut graui incōmodo vitando ꝛ iuxta possibilitatez hūane fragilitatis. Nō si quis huiusmodi diligentiā in cōscien tie sue examinatione nō fecerit. indigne ad istius sacramenti ce lebrationez atqz sumptionē accedit. quia imp̄reparatus. ꝛ ita do minici corꝓris ꝛ sanguinis reus iudicabit.

Du. v. Quō possit qs esse aut fieri certus q̄ debitam ꝛ sufficiē entem diligentian in p̄tacta discussione fecerit. Sol̄o. Exquo hic nō requiritur euidens certitudo. cū illa absqz diuina reuela tione haberi nō possit. sed exigit solū certitudo moralis siue cuiu lis sicut in alijs agibilibus humanis. potest quis ex ꝓbabilibus cōiecturis post examinationē de debita diligētia factā. satis scire ꝛ certus esse an debitā diligentiā fecerit vl̄ nō fecerit in discussio ne p̄cedentiū. ꝛ hoc sufficit quēadmodū et etiā dictū est supra. capi. ij. arti. iij. de certitudine essendi absqz peccato mortali.

Du. vj. Jn quo cōsistat debita ꝛ sufficiēs cōscientie purgatio Sol̄. Talis ꝓsistit post debitā examinationē factā in pctōꝝ p̄ser tim mortaliū ꝛ aliorū impedimentoꝝ si que ꝑ discussionē inuen ta fuerint. totali ꝛ omnimoda remotione vel expulsione. Ad quā expulsionē tria p̄cipue requirunt. Primū est vera et pfecta cōtritio ꝛ peccatoꝝ detestatio ꝑ quam quis deo quem offendit re cōciliatur. Scōm est pura ꝛ integra confessio. Tertiū est recta ꝛ

debita absolutio. Non enī sufficit q̄ accedens ad celebrandū sit per contritionē reconciliatus deo. sed etiā requirit q̄ sit reconciliatus ecclesie. vt digne suscipiat sacramentuz vnitatis ecclesie. qđ fit p̄ absolutionē. que p̄requirit confessionē. Et ideo si q̄s in peccato mortali existēs q̄tumcūqz cōtritus ad celebrandū accedat nō cōfessus z absolutus mortaliter peccat. nisi in casu sequenti.

Du. vij. Quid agendū sit si quis nō possit habere copiā confessoris. Sol'. Differat quousqz confessorē habuerit. z hoc si sine scandalo fieri possit. Si autē scandalum immineat celebret cum contritione et p̄posito confitendi tempore congruo. Si tamē ex negligentia sua confessor desit specialiter doleat.

Du. viij. Quibus ornamentis conscientia celebraturi debeat esse adornata. Sol'. Necesse est q̄ celebraturus sit ornatus recta fide. debita intentione. z sufficienti conatu ad digne celebrandū Decens est etiam vt sit ornatus humilitate castitate iusticia z ceteris virtutibus. que per vestes sacerdotales significantur.

Du. ix. Utrū celebraturus teneatur dicere horas canonicas ante celebrationē. Sol'. Ad minus tenetur dicere matutinas ante celebrationē alioquin mortaliter peccat. Ad alias autem horas non tenetur ante missam nisi aliqua specialis constitutio eū ad hoc obliget. Congruū tamen est vt dicantur p̄me ante celebrationem. z in ceteris obseruetur cōsuetudo dyocesis.

Du. x. Utrū sint aliqua alia dicēda vel agenda ante celebrationem misse. Sol'o. In hoc attendenda est consuetudo dyocesis vel religionis sue. Unde vbi cōsuetum est dicere istos psalmos. Q̄ dilecta. Benedixisti. Inclina. Credidi. De profundis. cuz quibusdam precibus z collectis. Vel etiam quidā psalmi z orationes ad lotionem manuū. z inuitionem sacrarum vestium. z in accessu ad altare. non sunt ista omittenda. Solet etiam p̄mitti confessio generalis publica. z osculatio altaris. z apud quosdā thurificatio. que suo modo etiam obseruanda sunt.

Arti. ij. Resoluens quattuordecim dubia occurrentia circa dicenda z agenda in missa.

Du. j. Que sint dicenda z agenda in missa. z quō. Sol'. Omnia illa sunt dicenda z agenda z eo modo quo ordinatio ac consuetudo dyocesis vel religionis celebrantis obseruari precipit.

Du. ij. Utrum sacerdos in missa possit aliq̄d aliud dicere q̄ in missali teneat. Sol'o. Magis expedit q̄ nihil aliud dicat. potest tamen cogitare aliqua deuotionē excitantia. Unde si effectū habeat ad aliqua dicenda. illa cogitet mente.

Du. iij. Utrū verba canonis debeāt dici secrete. sicut z oratio

nes que secrete vocantur. Sol'o. Sic propter multas causas q̄s non opus est hic recitare.

Du. iiij. Utrū cetera preter canonem ⁊ secretā vel secretas si plures accipiant debeant alta ⁊ audibili voce dici. Sol'. Sic. nō em̄ sine causa ecclesia fecit distinctionē inter canonē ⁊ alia dicenda per hoc em̄ excitant astantes. Si tñ solus ministrās assit. qui fortassis (vt apud quosdam religiosos p̄suetū est) postea sit celebraturus ⁊ subministratione se aliqualiter recolligat meditādo nō videt hac de causa necessariū. debz tñ consuetudo loci seruari.

Du. v. Utrū in memorijs viuorum ⁊ mortuorum debeat aliquorum fieri nominatio. Sol'. Non est necesse. potest tamē eos nominare ꝓpter deuotionem agendam.

Du. vj. Utrū sacerdos cupiēs aliquoz nominatim habere memoriam possit ante celebrationem hoc facere. Sol'. Expedit vt ita faciat. p̄sertim si publice sit celebraturus vel si multorū memoriā nominatim habere velit. Sicut etiam expedit vt celebraturus volens dicere aliqua specialia p̄o maiori deuotione excitanda circa sumptionem sacramēti. hoc faciat ante celebrationem. vel etiam sub celebratione si missa in notis cantetur.

Du. vij. Utrū requirat attentio celebrantis circa dicenda et agēda. Sol'. Quēadmodū nō necessario requirit actualis intentio. vt supra. c. iij. arti. iij. circa resolutionē tertij dubij dictū est. Ita etiā nō necessario requirit actualis ⁊ cōtinua attentio. virtualis tñ attentio semp necessaria est. Est aūt virtualis attentio virtus quedā relicta ex actuali attentione p̄uia. ⁊ intētione perseuerandi in tali actuali attentione. Debet tamē sacerdos adhibere diligentiā vt actualē attentionē retineat.

Du. viij. Utrū ad debite ⁊ digne celebrandum requirat deuotio in celebrāte. Sol'. Deuotio duobus modis potest accipi. Primo p̄o voluntate prompte tradendi se ex dilectione ad ea q̄ pertinent ad dei famulatum. Secundo p̄o feruore dilectionis. quo mens cū quadā suauitate et delectatione eleuetur ad deū. Et ſm vtrunqz modum dupler potest esse deuotio Quedam em̄ est actualis. quando scz actualiter volūtas prompte se tradit diuino obsequio. vel mens actualiter seruet in dilectione. Alia est virtualis. vt cum ex actuali ⁊ p̄uia deuotione relinquit quedam virtus q̄ ad actus sequētes cōcurrit. Circa actualē deuotionez duo sunt cōsideranda. scz deuotio ipsa. ⁊ conatus ad acquirendū eaz. Circa officiū etiā misse duo attendēda sunt scz misse celebratio ⁊ ad celebrandū debita preparatio. Sacerdos itaqz celebraturus in ꝓparatione circa examinationē ⁊ ꝓbationē suipsius tenetur

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

habere deuotionē primo mō dictam actualiter. homis enī est pre parare animū. De hac deuotione videtur esse intelligenda glosa prima Choī. xj. dicens. Indignus est qui non deuota mente accedit ad eucharistiā. Ad deuotionē vero secūdo modo dictaz actualiter habendā non tenetur. Ille enī feruor dilectionis a domino gratuite datur. Vnde aliqñ desideratus dari denegat vel datus alicui subtrahit scōm q̄ dispositio eius meret. vel scōm q̄ saluti sue dominus nouerit expedire. Veruntamē celebraturus tenetur toto conatu illū feruorē desiderare. z possibilem diligentiam adhibere. faciendo totū quod in se est vt sibi detur. Mitendo oēm tepozē. distractionē. z euagationē mentis expellere. et si aliq̄d hmōi occurrat. deliberate non tenere. hoc enī faciendo nō censetur indignus sed sufficiēter deuotus accedere. Vñ si p tūc ille feruor ei nō detur. nō debet ꝓpter hoc a celebratione abstinere. sed absq; scrupulo celebrare. In ipa aūt celebratiōe nō requirit de necessitate deuotio actualis primo mō accepta. sed sufficit z etiā requirit virtualis ex actuali precedente relicta. Licet etiā nō requirat actualis deuotio scōo mō dicta. eo q̄ nō est in libera potestate nostra requiritur tamē z sufficit desideriū cum possibili conatu actuali ad acquirendū illā deuotionē. ita q̄ celebrās faciat qđ in se est. coz sursum elenādo. put z ipe astantes excitat z hortat. cū dicit Sursum coꝛda ꝛc. Circa qđ dicit Cipr̄ianꝰ papa. vt habet de cōse. dist. j. c. quādo. Ideo sacerdos p̄fatione premissa parat fratrū mentes dicendo. Sursum coꝛda. vt dū respōdet plebs. Habemus ad dñm. admoneat nihil se aliud q̄ dominū cogitare debere. Claudatur contra aduersariū pectus. z soli deo pateat. nec ad se hostem dei venire patiatur. Decibi.

Du. ix. Vtrū celebrās debeat stare capite discooperto. Sol'. Sic. vt habetur de cōse. dist. j. c. nullus. Misi occurrat rationabilis causa cooperiēdi. Vnde si q̄s absq; tali causa stet discooper tus. graviter peccat. vt habetur ex eodē canone.

Du. x. Cum quo debeat fieri ablutio post sumptionē sanguinis. Sol'. Cum vino. vt habetur in. c. ex pte. de cele. misse. Cuius ratio inferius in vltimo capitulo reddetur.

Du. xj. Vtrum sacerdos post missam inceptam licite possit desistere. officium suū non perficiendo. Sol'. Non potest nisi occurrat aliqua rationabilis z sufficiens causa.

Du. xij. Quid agendū si sacerdos post missam inceptam moriatur. vel in talē infirmitatem aut debilitatem inciderit vt nō possit pficere. Sol'. Si aliquod istoꝛū contingat ante consecratiōnē. non est necessarium q̄ missa p alium perficiat. potest tamen

fieri si assit alius sacerdos dispositus. ⁊ ille incipiat vbi prior dimisit. quod si nesciat põt incipere a principio. Si vero aliqd predictorũ cõtingat post consecrationẽ corporis ⁊ ante consecrationem sanguinis. vel post cõsecrationẽ vtriusqꝫ. tũc debet suppleri ⁊ pfici missa per aliũ dispositũ. Si aũt cõtingat hoc in ꝓlatione verborꝫ cõsecratiõis hostie. vbis iã in pte ꝓlatis. similiter pficiatur ꝑ aliũ. q̃ incipiat ibi Qui pridie. Et si hoc cõtingat in consecratione sanguinis. incipiat ibi. Simili modo. Sic etiã agendũ videt cũ dubitat vtrũ prior sacerdos inceperit vba consecrationis ꝓferre ⁊ non pfecerit. Nec reputandũ est tũc fieri iterationem: quia non intelligitur iteratũ quod ambigitur esse factum.

Du. xiij. Quid agendum si celebranti sanguis ꝑ nares erumpat ⁊ fluit. Sol. Pausare debet reclinãdo vel sedendo donec fluxus cesset. Cauere autem debet ne vestes vel aliqua sacra per sanguinem coinquinentur recipiendo illum vl aliquo vase vel panniculo. prout discretioni sue melius conuenire videatur. Si aũt ille fluxus restringi non posset neqꝫ sacerdos officiũ pficere. tũc agendum est vt in casu dubij precedentis.

Du. xiiij. Quid agendum si sacerdos omittat aliquid vel aliqua de dicendis vel agendis in missa. Sol. Si obseruet ea que necessario ad consecrationẽ requirunt cõsecrat. sed tamẽ grauiter peccat si scienter omittat aliqd notabile ex institutione vel ꝓsuetudine ecclesie ad hoc officiũ requisitũ. vtputa misse introitum Epistolam. Euangeliũ. vel quid huiusmodi. Si aũt aliquid modice reputationis vel ex negligẽtia aliquid omittat minus peccat. Diligentissime tamen cauere debet ne hoc contingat.

Arti. iij. Resoluit quattuor dubia que occurrunt circa dicenda agenda ⁊ cauenda post misse celebrationem.

Du. j. Vtrũ aliqua specialiter sint dicenda post misse celebrationem. Sol. Sic ꝓmo nãqꝫ ⁊ ante oĩa dicende sunt corde et ore debite ⁊ deuote gratiarumactões. Luꝫ enĩ vt ⁊ ipse celebrans in prefatione protestat dignũ ⁊ iustũ sit atqꝫ equũ ⁊ salutare vt semper ⁊ vbiqꝫ domino gratie agant. quia in nullo loco vel tempore nobis beneficia sua clementer largiri cessat. dignissimũ. iustissimũ ⁊ equissimũ est. vt hoc fiat post huius beneficij pceptionẽ. et tanto diligentius atqꝫ deuotius quãto inter omĩa beneficia hominibus a deo collata. illud vnũ de maximis habet. Non solum aũt ideo gratias agere debꝫ celebrans. ne ꝓpter ingratitudinem de tanto beneficio grauius indicet a dño. sed ⁊ vt de tali gratias debitas exhibens. potiorũ beneficiorꝫ dignus efficiat. ⁊ precipue vt ad cristianam celebrationem vel saltem spũalem ũtius sacra-

mẽti sumptionẽ. ad quã semp tenetur esse dispositus. prepara-
tio2 red dat. Semp enĩ celebratio ꝓcedens. dispositio ac ꝓpara-
tio esse debet ad sequentem. Magis aũt attendenda est in hmõi
gratiarũactiõe feruida cordis deuotio. q̃ prolixa labiorũ oratio

Du. ij. Utrum post celebrationẽ aliqua etiã singulariter sint
agenda. Sol. Sic. debet enĩ is qui celebrauit in omnibus timo-
rate. virtuose ꝛ exẽplariter se habere. ꝛ in bonis occupatiõibus
exercitijsq3 salutaribus. consolationem ꝛ delectationes quere
vt in meditando psallendo. orando. studendo. scribẽdo. legẽdo.
docendo. ꝛ horas canonicas debite psoluendo. ita vt ꝛ dyabolus
nunq̃ eĩ ocio sum inueniat. ꝛ ad futura dona paratior fiat.

Du. iij. Que sint sacerdoti post celebrationem cauenda. Sol.
Maxime cohibẽda est lingua ne loquat lenia. inutilia. scurrilia.
vel dolosa verba. Sic etiaz visus cohibendus est ne videat vana
ꝛ suo modo sensus ceteri sunt caute custodiendi. precipue etiam
crapula ꝛ ebrietas fugienda. ioci ac ludi vitandi. Et vt hec faci-
cilius fieri possint studendũ est sumopere. vt dicit btũs Grego.
q̃ semp animus in suo pondere ꝛ vigore seruetur. ne postea eum
fluxa cogitatio dissoluat. ne vana etiam leticia mentez subrepat
ꝛ lucrũ cõpunctionis anima p incuriã fluxe cogitatõnis perdat

Du. iiij. Utruz statim post misse celebrationẽ sit comedendũ
vel bibendum. Sol. De iure nõ debz fieri. Unde de cõsecratõne
dist. ij. dicit. Si mane dñica portio editur vsq3 ad sextã ieiunent
ministri qui eam sumpserunt. Et si tertia vel quarta hora acce-
perint ieiunent vsq3 ad vesperas. Sed de consuetudine hoc ius
nõ seruatur ꝓpter reuerentiã tã tanti sacramenti dignum est vt
a cibo ꝛ potu abstineat. donec debite gratiaꝝactiões sint reddite
ꝛ ita etiã inf ea spẽs sacramẽtales verisiliter existimẽt corrupte.

Capitulũ septimũ de dubijs occurrẽ

tibus circa materiam ad consecrandũ aptam. videlicet panem
ꝛ vinũ. sex comprehendit articulos.

Arti. j. Resoluit sex dubia que incidunt circa panem conse-
crandum sine hostiam. anteq̃ consecretur.

Du. j. Quis ꝛ qualis debeat esse panis vt cõsecrari et ex eo cõ
fici possit corpus xpi. Sol. Debet esse triticeus a qua naturali cõ
fectus. ꝛ azimus. id est non fermentatus.

Du. ij. Quid agendũ si sacerdos percipiat panem nõ esse tri-
ticeum. alia aqua q̃ naturali confectum aut fermentatum. Solo.
Si aliquid istoz percipiat ante inceptionẽ canonis. panem illũ
remoueat ꝛ aptũ apponat ꝛ sine repetitione procedat. Si post in

156

ceptionē canonis ⁊ ante verba cōsecrationis remoueat. vt supra patet. ⁊ canonē reincipiat. hoc videt tutius ⁊ cōuenientius. Si post ꝟba cōsecrationis panis ⁊ sine añ sine post consecrationem sanguinis. ante tñ sumptionē panis remoueat ille panis. et recipiatur aptus panis atqz cōsecret. vt supra. Panis ꝟo supra quē plata sunt ꝟba ꝓsecrationis reuerent tractet. ⁊ sumat a celebrante post sumptionē sanguinis vel a ministrāte. Si post sumptiōz alius panis ⁊ añ sumptionem sanguinis recipiat de nouo panis aptus ⁊ cōsecret vt supra. atqz sumat. nō obstāte q ieiunium sit solutū p sumptionē panis non consecrati. qz preceptū de pfectione huius sacramēti maioris est pōderis q̄ preceptū q hoc sacramentū a ieiunis sumat. Si post sumptionē sanguinis reponatur nouus panis aptus vt supra ⁊ nouū vinū. ⁊ cū repetitione canonis fiat noua consecratio vtriusqz atqz sumptio. ne sacramentū maneat impfectum. Si vero panis aptus ⁊ debitus haberi non possit ante consecrationē. deseratur missa incepta.

Du. iij. Quid agendū si panis apposit⁹ ꝑcipiat esse corrupt⁹ Sol'. Quia panis corruptus dī qui substantiaz ⁊ speciē panis p didit. vel ex putrefactione. vel vetustate. vel alio hmōi. qō ꝑcipi pōt cū cōtinuatis soluit. ⁊ sapor. odor. color aliaqz accidentia mutata sunt. ideo nō est panis neqz ꝓsecrabilis. Si ergo ꝑcipiat aliquo modoz circa precedens dubiū expressoz. agatur etiaz eo modo quo ibidem dictū est.

Du. iij. Quid agendū si panis nō fuerit appositus. vl' post appositionē ablat⁹. ⁊ nō ꝑcipiat donec veniat ad ꝟba cōsecratōnis Sol'. Apponat panis aptus. repetat canon. ⁊ consecratio illius

Du. v. Quid agendū si panis sit dispositus ad corruptionez sicut notari potest ex aliqua mutatione saporis vel odoris vel si habeat foramen vel fracturaz. aut ablata sit aliqua particula vl' non sit rotundus vt moris est. vel habeat maculam aut aliū defectum consimilem. Sol'. Si aliquis istorum casuum occurrerit ⁊ ꝑcipiatur ante consecrationem ꝓpter reuerentiā sacramēti remoueatur panis ille et apponatur alius panis aptus. Si autem alius haberi nō possit. procedatur nihilominus in missa ⁊ perficiatur. nisi defectus in pane adeo notabilis fuerit q̄ graue scandalum assistantium timendum sit si procedatur. Si vero post consecrationem ꝑcipiatur talis defectus aut in ipa cōsecratione tūc procedatur ⁊ pficiatur officiū.

Du. vj. Vtrū in aliquo casu sacerdos licite possit legere vel cātare missam ⁊ nō cōsecrare panē siue cōficere corpus xp̄i. Sol'. In nullo casu licet. grauius enī peccat p̄sbyter criminosus qui

se celebrare simulat ⁊ non celebrat. q̄ si celebraret. Prorsus istaq̄ falsa remedia sunt abijcienda. q̄ sunt veris periculis graniora.

Arti. ij. Resolvit octo dubia que occurrunt circa panem cōsecratum sive corpus xp̄i ante sumptionē.

Du.j. Utrum sacerdos consecrans panē teneatur sumere. Sol'. Quotiens sacerdos consecrat tenetur ipse sumere.

Du.ij. Utrū in p̄dicto casu teneat semp totū sumere. Sol'. Non semp tenetur. Si em̄ sacerdos cōsecret plures hostias p̄ viatico infirmor reservādas. vel alijs p̄o tūc disponēdas, non tenet nisi vnā sumere. Si em̄ aliquis sub missa incideret infirmitatem. vbi immineret periculum mortis. ⁊ non haberet alia hostia cōsecrata. debet sacerdos illā quam ipse sumpturus erat tostam dividere. ⁊ partem infirmo dare. Si etiā post sumptionem sanguinis xp̄i ⁊ ablutionis. reperietur aliqua notabilis pticula hostie cōsecrate. vel tota hostia cōsecrata. tūc illa pticula seu illa hostia reservari debet ⁊ non p̄o tunc sumi. vt infra tanget.

Du.iij. Quid agendū si deprehendant aliqne pticule sup corporale. palla. vel patena. q̄ de hostia p̄secrata sint resolute. Sol'. Diligēter recolligant. ⁊ sumant cū hostia sumēda. vel sanguine

Du.iiij. Quid agendū si p̄pter frigus (aū sumptiōz ablatiōis aut aliā causam accidentalē hostia vel p̄s eius ceciderit in calicē de manu sacerdotis. Sol'. Si tota hostia inciderit. nihil iterādū est. sed observat ceteris observādis. sumat simul cum sanguine. Si vero pars aliqua in manu remanserit. frangatur illa. ⁊ pars vna mittatur in calicē ⁊ procedatur vlterius more cōsueto.

Du.v. Quid agendū si ceciderit hostia cōsecrata vel pars ei⁹ supra terrā vel lapidem. vel pannum. aut aliud consimile. Sol'. Statim reverēter leveť. ⁊ reponatur illuc vñ cecidit. p̄quiratur q̄z diligenter si aliqne pticule de hostia resolute ibi remāserint q̄ consimiliter levent. Deinde locus vbi hostia iacuit radat et abrasa comburātur. cineresq̄z in sacrario reponantur. Et si locus non possit cōvenienter statim radi. circūsignetur ⁊ cooperiatur ne pedibus tangat. donec comode radi possit. Si vero sup pannū. vestem. aut aliud hmōi ceciderit. diligenter excutiat pars illa vbi iacuit sup corporale vel patenā. poterit insup lavari. ⁊ aq̄ lotionis in piscinam mitti. Et vbi occurreret casus q̄ sacerdos nō possit cōvenienter vel sine grani scādalo levare. vel si esset periculū in mora. vt timeretur q̄ animal brutū aut puer sumeret. vel pedibus conculcaret. vel aliud hmōi. tunc debet reverēter levari a ministrante. vel aliquo alio. etiā laico si non assit alius sacerdos. ⁊ porrigi ad manus celebrantis.

157

Du.vj. Quid agendū si sacerdos casualiter tangat hostiā cuz naso. mento. barba. veste. vel alio hmōi. Sol'. Si notabiliter tetigerit. ita vt verisimiliter timeri possit q aliqua pticula minima hostie ibidē māserit adherens. statim post sumptionē hostie vel ante si como de fieri poterit. fricetur cuz extremitate patene super corporale illa pars nasi. menti. vel illius quo tacta fuit hostia. Deinde excutiat corporale sup patenā. z si aliquid ibi appareat de hostia. sumatur vel mittat in calicem z sumatur cum sanguine z nihilominus post ablutionē digitoz diserete lauetur vl humectet cū digito eadem pars rei contacte. z abstergatur cum pāniculo absterssiuo quo calix abstergi solet. Si cū veste aut alio consimili tetigerit. excutiatur pars illa super patenam vel corporale. z agatur vt supra tactū est.

Du.vij. Quid agendum si hostia consecrata per ventū vel aliquo alio modo fuerit amota de altari z amissa. Sol'. Fiat diligentissima perquisitio ad inueniendum hostiam. que si inuenta fuerit. reuerenter reponat z procedat in missa. Si vero inueniri nō possit accipiatur noua hostia. reincipiatur canon z consecret. deinde procedatur modo consueto.

Du.viij. Quid agendū si cū sumendū est sacramentū. corpus xp̄i miraculose appareat sub specie carnis vel pueri. vel aliq̄ alia non conuenienti humane refectioni. Sol'. In tali casu non est sumendū. nec ꝓpter hoc sacerdos efficitur transgressoz p̄cepti quo scilicet mandat vt sacerdos consecrans sumere debeat consecratum. quia que miraculose fiunt legibus nō subdunt.

Arti.iij. Resoluit septem dubia circa panem consecratū siue corpus xp̄i post sumptionē occurrentia.

Du.j. Quid agenduz sit si in sumptiōe sanguis remanest ps hostie in fundo calicis. Sol'. Cauēdū est ne infundat vinū vt cū illo sumat. qz si cū vino sumeret. exquo vinū citius descēderet in stomachū z p̄ueniret descensum illi⁹ ptis hostie tūc ia solutū esset ieiunū. z ita sacerdos non ieiunus sumeret. qđ in hoc casu fieri nō debet. cū aliud z facile remediū haberi possit. hoc videlicz. vt digito cōsecrato ducat illa ps ad labiū calicis. z inde sumat. postea digitus fugat z abluat cū vino. z illud etiā sumatur.

Du.ij. Quid agendū si post sumptionē sanguinis reperiātur alique pticule siue reliquie resolute de hostia. Sol'. Si certū sit q sint resolute de hostia cōsecrata. z reperiant ante sumptionē ablutionis. statim sumant. Si post sumptionē ablutionis reperiātur. z sit aliqua ita magna q possit absq̄ periculo tractari z reseruari. tūc reseruet vsq̄ ad proximā celebrationē. in qua hostia

sumaꝫ. nisi grane scandalū timeaꝫ euenire ex reseruatione. Si aꝛ
rē omēs sint adeo pue q̄ absq; piculo tractari ⁊ reseruari nō pos
sint tūc sumanꝫ nō obstāte q̄ pus sūpta sit ablutio qꝛ q̄ diu sacer
dos est in actu pfectiōis sacramēti ⁊ recollectiōis reliquiaꝝ. q̄c
q̄d fit dī fieri moꝛ ⁊ incōtinenti nullo actu ꝓtrario inter medio.
id est quasi simul sumeret oīa anteq̄ censeaꝫ nō ieiunus Vbi etiā
solutū esset ieiuniū nō obstaret. quia p̄ceptum de pfectione sacra
menti maius est. vt supra patuit. Cautū tamē videꝫ vt ante ab
lutionē reliquie diligenter perquirāt̄ ⁊ recolligenꝫ atq; sumi
tur. Si vero dubiū sit vtrū reliquie iste resolute sint de hostia
secrata. agatur tunc vt dictū est cum hac tamē generali intentio
ne ac conditione si sint consecrate.

Du. iij. Quid agendū si post sumptionē sanguinis xp̄i repiaꝫ
aliqua hostia integra. Sol'. Si certū sit q̄ sit p̄secrata ⁊ reperiaꝫ
ante sumptionem ablutionis. statim sumi potest. vel reseruari.
Sic etiā agendū est si supmanserit aliqua hostia de eis de quibus
alij cōmunicati sunt. Si post sumptionē ablutionis inueniatur
reseruet ꝓ viatico. vel in sequēti celebratione sumaꝫ. Si vero
dubium sit. an p̄secrata sit. agaꝫ tunc eodem modo vt dictum est
cum hac tamen conditione. si sit consecrata.

Du. iiij. Quid agenduꝫ est. si quis post sumptionem coꝛpoꝛis
christi statim patiaꝫ vomitū. Sol'. Reuerenter colligāt̄ spe
cies panis si discerni possint. ⁊ reponāt̄ in sacrario. vel sumaꝫ
tur ab aliquo. si saltez assit aliquis ad sumendū dispositus absq;
nausea ⁊ ea in quibus inuente fuerint species comburanꝫ. ⁊ cine
res in sacrario recondanꝫ.

Du. v. Quid agendū si quis post sumptionē sacramenti ex in
firmitate statim emittat p̄ secessum qđ sumpsit. Sol'. Recolligā
tur species ⁊ fiat sicut in casu p̄cedentis dubij.

Du. vj. Quid agendū si hostia consecrata ⁊ reseruata reperi
atur putrefacta. vel aliūde corrupta. Sol'. Reuerēter tractetur
⁊ in sequēti misse celebratiōe sumaꝫ post sumptionem sanguinis.
Si vero sumi non possit recondaꝫ in sacrario.

Du. vij. Quid agendū est si hostia cōsecrata comesta fuerit a
mure. vel ab aliquo alio aīali bruto. Sol'. Si aīal istud statim
apprehendi potest. aperiaꝫ coꝛpus eius ⁊ diligenter perquiraꝫ tā
in oꝛe q̄ in intestinis si alique spēs inueniri possint. que si inuenā
antur. recolligāt̄ ⁊ recondanꝫ in sacrario. coꝛpus vero anima
lis comburatur. ⁊ cineres similiter recondanꝫ.

Arti. iij. Resolues. xvij. dubia circa vinū pusq̄ cōsecreꝫ inci
Du. j. Quod ⁊ quale debeat esse vinum vt sit aptum (dentia.

158

sacrandū. Sol'. Debet esse vinū vitis de vua expressum. Et ideo non potest hoc sacramentū cōfici in aqua vinata. seu aqua superfusa sup acernos vuarū post vinū expressum: quia talis nō est vinū neqz aggresto. i. succo de vua immatura expresso. qz etiā non est vinū. Neqz in aceto. ꝓpter eandem causam. Neqz debet confici in vino malogranatorū vel mororū. aut cerasorum. neqz vitis adhuc in vua cōtento. quia nō est vinū. quia nō expressum est de vua. z sic magis hz rōnem q̄ debet comedi q̄ q dz potari.

Du. ij. Quid agendū est si loco vini fuerit aqua. vel aliqs alius liquor positus in calicem ad consecranduz. Sol'. Si sacerdos hoc pcipiat ante ꝓsecrationem panis. z vinū nullo modo haberi possit. missam deserat impfectam nec vlterius procedat. Si autē vinum haberi possit. efundat priorem liquorem. et imponat vinum purum cum aqua. pcedatqz vlterius nil repetēdo. Si vo pcipiat post cōsecrationē panis z ante cōsecrationē calicis. et vinū nō possit haberi pcedat. nihilominus corpus xp̄i sumendo absqz sanguine. z missam terminando. Sed si possit haberi vinum. efundat liquorē et preparat calicem vt supra. pcedatqz ad cōsecrationē calicis. incipiendo ibi. Simili modo. nihil repetens de prius lectis. Si aūt pcipiat hoc post cōsecrationem calicis z ante sumptionem atqz diuisionē hostie. tunc efundat illum liquorē in aliud vas. quia postea ꝓpter reuerentiā verborū cōsecratiōis sup ipm prolatoz. mittatur in piscinā. imponatqz vinum aqua mixtum in calicē. quo facto. accedat ad cōsecrationem sanguinis. reincipiendo ibi. Simili modo zc. et deinde procedat more ꝓsueto. Vbi vero vinū haberi non posset. sumenduz est corpus absqz sanguine. vt in casu precedenti. et ita etiaz in sequentibus agendū est. si vinum haberi non possit. Sed si hostia fit diuisa. et pars missa in calicem. tunc caute extrahat illam partem et reponat super patenā. et liquorem effundat in aliud vas. quē postea sumat post ablutionē. vel in sacrario recondatur propter reuerentiā hostie consecrate imposite in ipsum. Deinde imponat vinū cum aqua z reincipiat vt dictum est. procedendo ad consecrationez sanguinis. Et quia illa ps hostie que extracta est de calice non potest bene tractari propter humectationē. ideo capiat aliam partem hostie nō humectatam. z cū verbis ac signis consuetis mittat in calicem. partem vero humectatā sumat cuz alia parte non humectata. et procedat vlterius more solito. Si vero predictū liquorem pcipiat post susceptionē corporis christi ante tū sumptionē z gustationem ipsius liquoris indebiti. tūc si eum prius extrahat partem hostie missam in calicē et reponat su

per patenā. ⁊ faciat cū liquore vt ꝓius. imponatqz vinum cum aqua. ⁊ consecret sanguinē reincipiendo vt supra. Et vbi facienda sunt signa super calicem cum hostia anteꝙ dicit et etiam cum dicitur. Pax domini ⁊c. faciat signa illa absqz hostia super calicē In ceteris procedat more solito. tandem sumat ptem hostie humectatam ⁊ postea sanguinem ⁊ missam perficiat vt cōsuetū est Sed si liquorem illum sumere inceperit et adhuc in ore teneat. vel ptim deglutierit. dummō ps hostie in calice remāserit emittat discrete ex ore in aliud vas. et extrahat partem hostie. ⁊ agat cū cum liquore ⁊ ceteris vt in casu p̄cedenti. Si autem etiā pars hostie in os susceperit. nō tamen adhuc transglutierit. discrete ⁊ caute totū emittat ex ore in calicē. deinde extrahat ptē hostie vl ꝓticulas eius si in particulas resoluta fuerit. ⁊ faciat in ceteris vt supra. Si vero ptem hostie cū liquore sumpserit. tunc nisi graue scandalū timeat. apponenda est alia hostia cōsecrāda ⁊ calix cum vino ⁊ pane preparādus. ⁊ reincipiendū est a canone ⁊ vtrunqz cōsecrandū atqz sumendū. Sed si graue scandalū timeat ex appositione noue hostie tunc preparet calix cū vino ⁊ aqua ⁊ incipiat ab illo loco. Simili mō. ⁊ cōcludat cū istis verbis hec quotienscunqz feceritis in mei memoriā facietis. ⁊ statim sanguis sic consecratus sumat. Nec obstat in istis casibus solutio ieiunij. qz p̄ceptū de pfectiōe sacramēti maius est ꝙ p̄ceptū de ieiunio. vt supradictū est. In oibus etiā dictis casibus cū tali cautela ⁊ discretione agendū est. vt quantū fieri poterit scandalū eniteat. Vñ neqz hostia neqz calix iterato elevari dz. si ꝓius facta fuerit elevatio

Du. ij. Quid agendū si impositum sit vinū corruptū. Sol. qz vinū corruptū spēm vini atqz sub̄am amisit. sicut mutatio accidentiū demōstrat. ideo nō est ꝓsecrabile Cū ergo pcipit esse corruptū aliq̄ modoz exp̄ssoz in p̄cedēti dubio agat tūc vt ibidē expo

Du. iij. Quid agendum si vinū nō sit impositū ca(situz est. lici. neqz aliquis alius liquor: sed dimissus sit vacuus. Sol. Ꝙcito pcipit imponendū est vinū aqua mixtū. et vlterius ꝓcedendū. Si aūt vinū haberi nō possit ⁊ fuerit añ cōsecrationē panis. tūc missa deserat impfecta. Si vo cōsecratio panis facta sit ꝓcedat in missa. vt circa. ij. du. huiꝰ arti. clarius expositum est.

Du. v. Quid agendū si vinū sit dispositū ad corruptionē non tamē corruptū est. vt si acescat. vel si sit pendulū aut fetidū. vel immundū. aut alium consimilē habēs defectum. Sol. Si percipiatur ante cōsecrationē calicis. remoueat ⁊ apponat vinum aptum si haberi possit. Si aūt haberi non possit. vel si percipiatur post consecrationem. ꝓcedatur ⁊ perficiatur officium.

Du.vj. Utrū in musto possit pfici hoc sacramētū. Sol. Pōt bene cōfici sed nō dz. nisi fuerit defecatū vel purificatū. nisi necessitas cogat. q̄ cogente posset etiā expūmi vinū de vua in calicem.

Du.vij. Utrū vino pfecrando possint vue integre pmisceri. Sol. Hoc fieri nō dz. qm̄ prohibitū est. vt habet de pse. dist. ij. c. didicim⁹. Neqz pmisceri debet vinū ex vua pssum in calicem.

Du.viij. Utrum confici possit hoc sacramentuz in nectare siue in vino condito. aut per species aromaticas colata. Solutio. Qdiu natura z species vini manet. potest confici. non tamē fit potest nisi in casu necessitatis.

Du.ix. Utrū possit pfici in vino puro absqz pmixtiōe aque. Sol. Potest sed nō debet. Unde si sacerdos ante consecrationez deprehendat aquā nō esse cōmixtam. statim cōmiscere debet.

Du.x. Que z qualis debet esse aqua que vino permiscenda est Sol. Aqua debet esse naturalis siue elemētalis z pura.

Du.xj. Quanta debeat aqua vino admisceri. Sol. Tam modica debet imponi q̄ vinum in sua natura z specie possit permanere. si enim a natura sua mutaret non posset cōfici. Unde vna gutta aque quātumcūqz pua dūmodo debito tpe fuit imposita. vt possit fieri mixtio sufficit. z pcipue si vinū fuerit debile.

Du.xij. Utrū sufficiat q̄ aqua fuerit vino admixta adhuc existente in dolio. Sol. Non sufficit: qz eñ cōmixtio illa sacramentalis est. ideo fieri nō debet antez̄ mysteria inchoent. vel fiat prēparatio ad inchoandū. z ad tardius imminēte oblatione. vt sez possit fieri transmutatio aque in vinū.

Du.xiij. Utrū quis licite possit nō cōsecrare vinū. facta cōsecratiōe panis. Sol. Non potest licite. pfecta eñ debēt esse sacramenta. Christus aūt hoc sacramentū sub speciebus panis et vini instituit. vnde vtrūqz offerri. cōsecrari z sumi debet.

Du.xiiij. Quid agendū si sacerdos deprehendat vinū esse congelatū in calice cū vult pfecrare. Sol. Sacerdos curā adhibere debet vt resoluatur. vel per applicationem pannorum. aut panni calefacti. vel manuū calefactarū. aut per infusionem vini calefacti. vt recipiat rationē actualem potus. Si tñ non resolueretur nihilominus posset confici. quia per congelationez natura vini non est corrupta. Hoc tñ caueri debet quantū fieri potest.

Arti.v. Resolut octo dubia que circa vinū consecratuz siue sanguinē christi ante sumptionem occurrere possunt.

Du.j. Quid agendū si sacerdos post pfecrationē recolat vel deprehendat aquā non fuisse admixtā vino. vtrū videlicet adhuc debeat admisceri. Sol. nullo modo debet aquā vino consecrato

admiscere: q2 sequeret corruptio sacramēti ad minus in aliq̄ pte
qđ caueri dz si fieri possit. sed procedat sine admixtiōe aque. Ad
mixtio em̄ aque nō est de necessitate cōsecratiōis sed ꝓsecrantis.

Du. ij. Vtrum sacerdos semp teneat sumere sanguinē. Sol'.
Quotienscunq3 cōsecrat tenet sumere. nisi irremediabile impe-
dimentū supueniat. Si aūt alias sacerdos nō celebrans cōmuni
cando sumat corpus xp̄i. talis nō debet sanguinē sumere. sed vi-
nū non cōsecratū post sumptionē corporis.

Du. iij. Quid agendum est. si sacerdos ex quacunq3 causa nō
possit sumere vinū. z ita etiā neq3 sanguinē sumere valeat. Sol'.
Si sacerdos sciat vel ꝓbabiliter timeat q̄ nō possit absq3 naus-
ea z periculo vomitus vel alio incōuenienti. tantū vini sumere
quantū ad cōsecrationē necessariū est. nō dēz celebrare. Et si mis
sam inceperit z nondū ꝓsecrauerit corpus. inceptam dēserat. Si
aūt post ꝓsecrationē corpis z ante ꝓsecrationē sanguinis senti-
at vel timeat se nō posse sumere sanguinē ꝓpter nauseā. ex inspe
ctiōe vel odore vini ꝓsecrandi. vel alio hmōi accīte. nō debet cō-
secrare sanguinē. sed dz ꝓcedere sicut in illo casu vbi post ꝓsecra
tionē panis calix dēfendit vacuus vel liquore non cōsecrabili
paratus. z nō potest vinū debitū habere ad cōsecrandū prout ta
ctū est superius arti. iiij. in solutione secūdi dubij. Si vo post cō-
secrationē sanguinis z p̄cipue circa tēpus sumptiōis ei⁹ hoc sen
tiat vel timeat. tutius est q̄ nō sumat. sed reuerēter atq3 diligen
ter reseruet vsq3 ad proximā celebrationē. in qua post sanguinez
tunc cōsecratū z sumptū. sumat illū sanguinē reservatum.

Du. iij. Quid agendū est si cū sumi dz sanguis species vini sit
cōgelata ita q̄ nō debite possit sumi. Sol'. Fiat resolutio aliq̄ mo
dorū superius tactor circa. xiij. dubiū. arti. iij. hoc tū obserua-
to q̄ nullo modo supīn fundat vinū calefactū. eadē ratione q̄ nō
dz admiscere aq̄ vino ꝓsecrato. vt circa. j. du. hui⁹ arti. dictū est.

Du. v. Quid agendū sit. si musca aut aranea vel aliud hmōi
ceciderit in sanguinē. Sol'. Anīal illud caute debet capi. z diligē-
ter lauari z cōburi. z ablutio cū cineribus in sacrariū mitti. Et
si absq3 horrore z periculo sumi possit sanguis. sumat more con-
sueto. Si aūt ꝓpter horrorē vel periculū. vel timorē vomitus. su
mi nō possit. tunc debet effundi in aliud vas ad hoc aptū. z cū re
liquijs reseruari. Nihil em̄ abhominabile sumi debet occasiōe hu
ius sacramenti. Et tūc ne sacramentū maneat impfectum. debet
aliud vinū aqua mixtū in calicē poni. z vlterius ꝓcedi eo modo
quo supius circa scdm dubiū arti. iiij. expressum est. scdm q̄ ante
vel post sumptionē corporis hoc deprehendatur.

160.

Du. vj. Quid agendū sit. si sacerdos añ sumptionez sanguis
ꝛpḧendat venenū esse immissum in calicē. Sol. Nullo mō debet
sumere. nec alteri dare. ne calix vite vertat in mortē. Sz debet in
fundere in aliud vas aptū. z vlterius ꝓcedere. mō in ꝓcedēti du
Du. vij. Quid agendū sit si sanguis effundat per (bio exp̄sso.
negligentiā nō ex toto. sed in ꝑte. vel aliquid stillauerit de calice
Sol. Quocunqz sanguis ceciderit extra calicē statim z reuerenter recolligatur. discretiōi modo quo fieri poterit. z in calicem refundat. Si aūt nullatenus recolligi possit. tūc cito lambatur aut absorbeat. vel fugat ꝑ sacerdotem. ne vel defluat vel imbibatur a re illa super quam ceciderit. Nec obstat si nondū sumpserit corpus xp̄i: quia necessitas hic cogit vt sanguis sumatur ante corpus. Si vero sacerdos non posset hoc tam celeriter facere vel vbi de hoc graue scandalum timeret si ipse hoc faceret. tunc potest z debet ministrans ad missam (si saltē sit dispositus ad minus per verā contritionē z ꝓpositum cōfitendi z cū hoc sit ieiunus zc.) hoc facere. z ꝓcipue si celebrās verbo vel signo id iubeat. Et si ministrās nō fuerit dispositus poterit z debet hoc alius dispositus facere. etiā si sit laicus. necessitate ad hoc vrgēte. Melius est enī id facere q̄ q̄ enormis irreuerentia fieret venerabili sacramēto. vtputa q̄ canis vel aliud aīal incipet lambere vel desuper mingere. aut q̄ pedibus ꝓculcet. aut alia hmōi irreuerentia abhominabilis cōtingat. Si ꝓterea sanguis ceciderit in terrā vel sup tabulā aut aliud huiusmodi. post actionē eorū que iā dicta sunt. radat locus quē tetigit. z qđ abrasum fuerit cōburat z cinis intra altare vel sacrariū recondat. Si aūt sanguis lintheū altaris vnū vel ꝑlura tetigerit. fiat post supradicta trina lotio. illius vel illorū cum aqua mūda calice suppositō. vt in illuz aqua ablutionis recipiat. que postea sumat a celebrante vel ministrāte. Si tū ꝓpter nauseam sumi non possit. recondat talis ablutio intra altare vel mittatur in piscinā. Sil'iter etiā agendū est. si super aliquā vestē cōsecratā sanguis xp̄i ceciderit. vel illa casu aliquo tetigerit. Si aūt sanguis sup vestem nō cōsecratā ceciderit vel tetigerit. post trinā ablutiōez facta eo modo q̄ supradictū est illa ꝑs vestis rescindat. z in altari vel sacrario cū alijs reliquijs reponat. vel illa ꝑs vestis igne cōburat. si sacerdoti magis expedīēs hoc videat. z cineres recondant intra altare vl' sacrariū vt supra tactū est. Totū etiā est. vt vestē illa sup quā sanguis xp̄i cecidit ad vsum prioꝛē nō assumat. ꝛ vel vestis cōsecrāda cultui diuino apta et ea fiat. vel recondat vel cōburat. vt supradictū est. Sil'i etiā mō agendū videt si sanguis cristi tetigerit capillos sa-

erdotis vel ceciderit sup barbā eius. ſ fienda est eñ ablutio capillorū eo modo q̄ supradictū est de veste. ⁊ fiat abrasio capillorū vel barbe ⁊ cōburant ⁊ ponant cineres in sacrario. Si aūt sanguis xp̄i tetigerit caput aut faciē vl'aliā ptē corpis nudā. sufficit q̄ diligēter ⁊ discrete lauet. ⁊ de ablutiōe fiat vt supradictū est de

Du. viij. Quid agendū si sang⁹ (ablutiōe vestis ⁊ aliaꝝ rerū. uis ex toto effundat. ita q̄ nihil penitus maneat in calice qđ sumi possit. Sol'. Si de effuso aliq̄d recolligi possit vl'lambi aut soberi aut sugi. agendū est vt in solutiōe p̄cedentis dubij tactū est. Si aūt nullū istoꝝ fieri possit. ne sacramentū maneat imp̄fectū. p̄parādus est calix de nouo cū vino ⁊ aqua. ⁊ vlterius ꝓcedendū est sicut in casu quo calix post cōsecrationē corpis vacuus deprehendit. vel inepto liquore p̄paratus. vt superius arti. iiij. circa resolutiones secundi ⁊ quarti dubioꝝ expressum est.

Arti. vj. Resoluit sex dubia que circa sanguinē post eius sumptionem occurrunt.

Du. j. Quid agendū sit. si sacerdos post sumptionē sanguinis deprehendat aliquā guttā adherere orificio calicis. vel exterius in pede aut alia parte calicis. Sol'o. Si certus sit q̄ illa gutta sit consecrata. quia videlicet scit se post p̄parationem calicis diligēter abstersisse calicem. tā exterius q̄ etiā interius ab illo loco vbi stat vinū infusum. tunc debet sumere illā guttā ante sumptionē ablutionis. Si aūt sit dubius an sit ꝓsecrata sumat sub hac generali intentione ⁊ conditōne. si sit ꝓsecrata. Si vero certus sit q̄ nō sit cōsecrata. sumat cū ablutione. vel postea abstergat si exterius adhereat. Quō aūt haberi possit ꝓbabilis certitudo in tali vel alijs casibus cōsimilibus. patebit ex capi. sequenti artic. j. circa resolutionem. xiij. dubij ⁊ sequentium.

Du. ij. Quid agendū est si post sumptionē sanguinis deprehēdat sacerdos aliquam guttam vel liquorē speciei vini adherere casule vel manipulo. aut alteri hmōi. Sol'. Si certus sit de cōsecratione istius gutte vel liquoris. lambat vel sugat. et procedat vt supius in solutione septimi dubij. arti. p̄cedētis dictū est. Si vero dubitet. faciat hoc sub conditione. vt circa p̄cedens dubiū dictum ist. Si aūt certus sit. q̄ non sit cōsecratus liquor ille. vel gutta. tunc nō est curandum de tali.

Du. iij. Vtrū statim post sumptionem sanguinis debeat fieri ablutio digitoꝝ super calicē. ex quo eñ adhuc remansit in calice aliqua spēs vini. vt puta humor quidaꝫ sine humiditas sub qua sanguis cōtinet. talis species si vinū sup infundat corrūpentur. ⁊ sic ibi desinit esse sanguis xp̄i. Quid igitur agendū sit. vt sumi

pha. t absq; corruptiõe. Sol. Circa hoc sacramentũ de possibilibus agendũ est. qõ decentius est t pro maiori reuerẽtia tanti sacramẽti conuenientius. Non est aũt possibile vt spẽs sacramentales circa huiꝰ celebratiõez diu manere possint incorrupte. immo necesse est vt cito corrumpant. Cum eñ post sumptionem in stomachũ descendũt non diu persistere possent incorrupte. nõ solũ ꝓpter subsequentem debite ablutionẽ. sed t ꝓpter permixtionez humoꝝ in stomacho etiã ieiuno preexistentiũ. Sic etiã in descensu ad stomachum si sint in parua aut modica quãtitate corrumpũt per admixtionẽ humoris salinalis Et pari rõne etiã in ore presertim cum post descensum sanguinis adhuc remaneat in lingua t ore humiditas sacramẽtalis. quã humor salinalis q̃ maior est corrumpit. Ab extra quoq; hocidem quãdoq; necessario cõtingit. Nam si post cautã etiaz sanguinis sumptionẽ nõ fiat abstersio seu ablutio calicis. nihilominꝰ humiditas in calice remanens per exhalationẽ siue circũstantem aerem corrumpet t desinet ibi esse sanguis. Itẽ etiã cõtingit circa exteriorẽ superficiem calicis. in ea parte qua applicatũ fuit inferius labium sacerdotis. Certũ eñ est q labio illo humectato hũiditate sacramẽtali. etiã dicta pars calicis humectat. sic itaq; caueri nõ põt quin spẽs illę sacramẽtales corrumpant t desinat ibi esse sacramentũ. Abiscienda est igit penitus omis scrupulositas. vbi ineuitabilis occurrit necessitas. cõuentiõi tñ mõ t decẽtiori vt diximus agendũ est. t vbi occurrit difficultas semp accipiendũ est illud qõ minꝰ habet de periculo. Non aũt videt modus cõueniens q cum lingua calix exterius lambat. t ita humiditas illa sumat vel abstergatur. ꝑcipue ꝓpter scãdalũ. Neq; faciliter hoc posset fieri quo ad humiditatẽ que adheret fundo calicis. Sic etiam non videt cõueniens modus vt cũ digito humiditas illa abstergat. Oportet eñ digitũ postea abluere vl sugere. vtroq; modo species corrumperent. t nõ possent peuenire ad stomachũ. Cum hoc etiam posset occurrere periculũ si videlicz hũiditas sacramẽtalis subintraret int vnguẽ t cutẽ digiti. vbi neq; ablui neq; exsugi facilit er posset. Ex hoc possent astãtes attendiari t scandalisari ꝓpter multiplicẽ immissionẽ digiti in calicẽ t alia hmõi. Conueni entius ergo hoc modo agendũ videt. vt sacerdos cũ diligentia t cautela sic primo sumat sanguinez de calice vt nihil amplius qõ per labia extrahi possit in eo remaneat. eleuãdo sursum. vel erigendo pedẽ eius. t declinãdo cõcauũ ipius vsus faciem. vel inter labia sumendo. t sic tenendo donec a fundo calicis tota humiditas que defluere possit desinat ad labiũ calicis. diligẽter tñ caue

do ne aliquid decidat. z inde sumat per attractionem. etiã cum anhelitu. Et postq̃ diligenter notauerit q̃ nihil amplius defluere possit. abluat primo calicẽ ne aliqd de sanguine adherens remaneat in eo. z post sumptionẽ illius ablutiõis abluat digitos sup calicem vt sic z humiditas calicis et spẽs panis si aliquid de illa in digitis remãserit. totaliter abluat. deinde sumat. Nõ sit autem nimis parcus in vino circa ablutionẽ. sed tm̃ capiat. vt os z labia q̃ speciebus sacramẽtalibus fuerũt humectata sufficienter abluí possint z vt etiã p labia sic abluta possit ablui exterior ps calicis speciebus sacramẽtalibus prius humefacta Valde aũt cauẽdũ est ne sacerdos sit nimis plixus in dicto modo agendi. vt nõ generet tediũ astãtibus. Nec sit etiã in modo agendi singularis cõtra morẽ z cõsuetudinez dyocesis vel religionis sue vt astãtes nõ scandalizent de sua singularitate. vel de alijs sacerdotibus qui illã singularitatẽ non obseruãt suspicãtes eos errare.

Du. iiij. Quid si sacerdos post sumptionez sacramenti vigeat sputo vel tussi zc. Sol. Ante sumptionẽ ablutionis nullo mõ expuendũ est vel extussiendũ aut exscreandũ. ne sic spẽs sacramentales z p cõsequẽs sacramentũ ejiciat. sed sputũ vel qd̃ vigit ad tussim aut ad exscreationẽ retineat vel trãsglutiat. Si aũt ex nimia violẽtia hoc fieri nõ posset. expuat vl̃ extussiat in aliqd̃ vas aptũ vel in calicẽ si aliud habere nõ possit. vel in panniculũ mundũ. z postea materia illa (si non appareat alique spẽs sacramentales in ea) cõburat. z cineres reponant in sacrario. Veruntamen si sacerdos añ inceptionẽ misse. psentiat se aliqua tali passiõe violenter molestari. tuti⁹ est vt a celebratiõe abstineat. Si vo post sumptionẽ debite ablutionis qua z os z labia sint etiã sufficienter abluta. vigeat aliquo predictor. q̃uis nõ sit amplius periculũ. tamẽ ꝓpter reuerentiã maiorẽ sacramẽti bonũ est vt abstineat quãtum põt quousq; aliũ potũ vl̃ cibum sumpserit. Si tamẽ nimis vigeat. ejiciat huiusmodi sufluitates ad aliquẽ locũ vbi non conculcent pedibus. vel habeat secũ panniculũ in quẽ mittat.

Du. v. Quid agendũ si post assumptionẽ sanguinis patiat sacerdos vomitũ. vel ex infirmitate emittat p secessum quod sumpsit. Sol. Sufficiẽter pz ex dictis. Si em̃ ibi nõ possint dephendi spẽs sacramentales panis. exquo spẽs vini iam permixte sunt alijs humoribus vt nõ possint discerni q; fortassis corrupte sunt inuoluenda est illa materia in stuppa vel panno et cõburenda. et cineres reseruandi sunt: vt supra dictum est.

Du. vj. Quid agendũ si sacerdos post sumptionez sanguinis deprehendat venenũ aut animal venenosum fuisse in calice. z il-

D

162

quid se sumpsisse. an scilicet liceat ei euomere. Sol'. Si per vomitum speret se liberari. z presertim si medicus consulat. tunc licet ei euomere. Hoc tamē caute fieri debet in aliquod vas mundum z si alique species sacramentales ibi appareant. recolligant. et in sacrario reseruentur. reliqua vero materia comburatur z cinores similiter reseruentur.

Capitulum octauum de dubijs que

circa debitam formam consecrationis istius sacramēti occurrūt duos articulos.

Arti. j. Resolvit. xvj. du. circa formā pfectōis panis occurrentia.

Du. j. Que sit sufficiens z debita forma consecrationis panis. Solutio. Forma est ista. Hoc est corpus meū.

Du. ij. Vtrū hec cōiunctio (eñ) sit de substantia forme z de necessitate etiā proferenda. Sol'. Non de substantia forme. neq; de necessitate consecratiōis sacramenti. nō tamē debet sciēter omitti. alioquin sacerdos graviter peccaret.

Du. iij. Vtrū sacerdos si omissis oībus alijs q̄ in missa dici solēt. diceret solū p̄dicta vba sup panē aptū. pfecraret. Sol'. Si ea diceret cū intētione pfecrādi. tūc pfecraret. sed gr̄iter peccaret. faciens p̄tra ordinē eccl'ie. vnde in nullo casu hoc faciendum est.

Du. iiij. Vtrū sacerdos cōsecraret si p̄dicta verba vel aliqua eor̄ mutaret quantū ad ydeoma. pferendo scz in alio ydeomate Sol'. Si per hoc intenderet inducere heresim vel errorē in eccl'esia. z formā eccl'ie abijcere tanq̄ inutilē vel inefficacem. z suā introducere quasi magis sufficientē z efficatiorē. nō cōsecrat. q̄ deficeret in intentione requisita ad cōsecrandū. Si vo nullū p̄dictorū intenderet. sed cōsecrare fm intentionē eccl'ie. tūc cōsecraret. sed graviter peccaret. ritū z eccl'ie institutionē nō obseruans.

Du. v. Vtrū sacerdos si addat aliqua alia vba ad predictam formā cōsecret. Sol'. Si per talem additionē mutet significatio verborū vel sensus oīonis. ita q̄ distrahant a p̄pria significatiōe vel sensu. non fit consecratio. Si vero maneāt significatio z sensus. fit consecratio. sed sciēter sic faciens graviter peccat. ratiōe q̄a supra. Si tñ interponerent multa verba impertinentia. per que solueretur cōtinuitas oratiōis. non fieret consecratio.

Du. vj. Vtrū sacerdos subtrahēs vel diminuens aliquid de p̄dicta forma pfecret. Sol'. Si subtrahat aliq̄d quattuor vborū q̄ sunt de substātia forme. nō fit pfecratio. Si vero subtrahat vel omittat aliq̄ syllaba vel lr̄a. ex cui' subtractiōe nō impedit significatio vel sensus. sicut pōt p̄tingere in vltīa syllaba vel lr̄a dc̄ō

nis. tūc ꝓsecrat. diligenē tñ cauendū est ne hoc fiat. Si aūt formā dat ꝙ impedita sit ffcatio vl' sensus. tuti⁹ est vt forma a ꝓncipio

Du. vij. Vtrū incōgrue ꝓferēs ꝟba ꝓsecratiōis ex (repetat. imperitia līgue vel inaduertētia. vel alio hmōi ꝓsecret. Sol'. si ex hmōi incōgruitate nō impediat ffcatio ꝟboꝝ vel sensus oīonis. quin verus sensus forme ꝓsecratiōis capiat. fit ꝓsecratio. sciēter tamē hoc faciens graviter peccat. ratione superius expressa.

Du. viij. Vtrū sacerdos faciēs trāspositiōz ꝟboꝝ ꝓsecratōis ꝓsecret. Sol'. Sola transpositio ꝟboꝝ nō impedit ꝓsecrationē. sed tñ fieri nō ꝺebet. Si autē cū hoc variaret sensus. tūc nō fieret cōsecratio. vt si interrogatiue diceret. Est hoc corpus meū. Aduertendū tñ circa dictas variationes vbi dictū est ꝙ nō impediunt ꝓsecrationē. hoc verū esse. nisi ꝙs ꝓ eas intenderet inducere heresim vl' errorē. put tactū est in solutiōe. iiij. dubij p̄cedentis.

Du. ix. Vtrū sacerdos faciēs interuallū in platiōe ꝟboꝝ ꝓsecret. Sol'. Si paruū faciat interuallū vtputa si spuat vel tussiat vel hmōi faciat. nō impedit ꝓsecratio. Si vero magnū faciat interuallū. vt si postꝙ dixit. Hoc est. ꝺormiat vel aliud faciat ꝙ quod cōtinuitas oīonis solvatur. non consecrat.

Du. x. Quid agendū si sacerdos non recolat se dixisse ꝟba cōsecratiōis. vel alia q̄ in celebratiōe huⁱ⁹ sacramēti dici ꝺēnt. Sol'. Si certꝰ sit se omisisse aliq̄d eoꝝ q̄ sunt ꝺe necessitate ꝓsecratiōis reincipe ꝺz a forma ꝓsecratiōis. z cetera p ordinē reiterare ne mutetur ordo sacrificij. Si ꝟo ꝓbabiliter ei cōstet se aliq̄d omisisse qꝺ nō est ꝺe necessitate sacramēti vel ꝓsecratiōis ꝓcedat vlteriꝰ sine repetitiōe. Si aūt nullū istoꝝ sit. ff solū non recolat se dixisse. nō ꝺz ex hoc mēte pturbari. ff vlterius ꝓcedere. nō enī q̄ multa dixit. sp recolit oīa q̄ ꝺixerat z in multū ꝺsuetis sepiꝰ nō ꝺeliberat. ideo

Du. xj. Vtrū sacerdos p predictaz formā (minus recolunt. possit cōsecrare panē absentē. Sol'. Non pōt. Exq̄ enī forma in se ptinet ꝓnomē ꝺemōstrativū requirit p̄ntia materie ꝓsecrāde.

Du. xij. Vtrū p predictā formā sacerdos possit cōsecrare panē p̄sentē in quacūqz quātitate fuerit. Sol'. Potest. sed non ꝺebet in maiore quātitate consecrare ꝙ necessarium sibi videt pro cōmunione fidelium.

Du. xiij. Vtrū sacerdos verba cōsecrationis ꝓferendo. cōsecret omnē panē p̄sentē in altari. sive sit extra reservaculū hostiarū sive intra. Sol'. Sacerdos per illa verba nullū panē etiā p̄sentem cōsecrat nisi super quē fertur intentio eiꝰ consecrandi. z omnē talem etiam consecrat. Vnde z omnis alius panis quē nō intendebat consecrare nō est consecratus.

Du.xiij. Vtrū sacerdos apponēs plures hostias p̄o ꝑ̄lo cō municādo cōsecrans ꝛ in ipa p̄olatiōe verboꝝ nō dirigēs intentionē actualiter ad oēs sed solū ad illā quā in manu tenet. omēs cōsecret. Sol'. Si hz intentionē virtualē ad cōsecrandū omēs. licet nō habeat actualē. oēs tñ consecrat. De hac tñ intentione dictū supius ca.ij.arti.iij. in solutione tertij dubij. Si aūt in consecratiōe illius hostie quā manu tenet oēs alias intēdat excludere tūc nullā aliā cōsecrat. sed solū istā quā cōsecrare intendebat.

Du.xv. Quid si sacerdos intēdat p̄secrare centū hostias siue ptículas tot habēs cōmunicādos. ꝛ apposite sint plures vel pauciores q̄ centū. vtrū facta p̄secratiōe oēs sunt cōsecrate. vel solū alique. aut nulle. Sol'. Si expresse ꝛ distincte intendat solum cētum p̄secrare cū exclusiōe pluriū ꝛ paucoꝝ. tūc nulla consecrat. Si aūt habeat intentionē ad cōsecrandū oēs illas nūeratas vel in locū p̄secrandaꝝ positas. licet erratū sit in nūero. tñ oēs cōsecrant. Vñ cautū est vt sacerdos plures hostias cōsecratur⁹. oēs simul añ oculos ponat. et intentionē nunq̄ dirigat ad numeruꝝ intēdendo tot vel tot cōsecrare. sed ad oēs ibi simul positas.

Du.xvj. Quid si multe sint hostie apposite etiam simul. vtputa centum vel plures. ꝛ sacerdos intendat solum decē consecrare ex illis. vtrū alique. ꝛ que sint cōsecrate post ꝓlationē verboꝝ cōsecrationis. Sol'. Si distincte discernat illas decem quas cōsecrare intendit. tunc illas cōsecrat. Si vero cōfuse ꝛ indistincte intendat cōsecrare decē. illas non notādo ꝛ discernendo. tūc nullā consecrat.

Arti.iij. Resoluit tria dubia q̄ incidunt circa formā consecrationis vini.

Du.j. Que sit sufficiēs ꝛ debita forma p̄secratiōis vini. Sol'. Forma est ista. Hic est enī calix sanguinis mei noui ꝛ eterni testamēti misteriū fidei. q̄ ꝓ vobis ꝛ ꝓ multis effundet in remissionē

Du.ij. Vtrū oīa verba p̄dicta sint de substantia (peccatoꝝ. forme ꝛ necessario ꝓferenda. Sol'. Sicut hec cōiunctio enī non est de substantia forme cōsecrationis panis. ita non est de substantia forme cōsecrationis vini nō debet tñ scienter omitti.

Du.iij. Quid significet hec dictio calix in predicta forma. Solutio. Significat liquorē vel sanguinē in calice existentē. Accipitur enī figurate continens p̄o contento.

P̄o solutiōe alioꝝ dubioꝝ que circa p̄dictā formā occurrere possunt. notāda sunt ea q̄ circa p̄cedentē articulū de forma cōsecratiōis panis dicta sunt. Cōsilia enī dubia circa hāc formā cōsecratiōis vini occurrere p̄nt. ꝛ pariformes hñt etiā solutiones.

Capitulum nonum de intentiõe ac

ratione eorum que in missa dicuntur sex includens articulos.

Arti.j. Premittit diuisionẽ totius misse in ptes suas princi
pales. Tota missa diuidit in quĩqz ptes. In pma pmittit ppara
tio ad digne pficiendũ ea q̃ agenda sunt. In scda fit oblatio eorũ
q̃ cõsecranda sunt. In tertia fit cõsecratio eor̃ q̃ oblata sunt. In
quarta fit sumptio eorũ q̃ cõsecrata sunt. In quĩta reddit grati
arũactio pro sumptor̃ pceptione. Prima ps incipit ab introitu
misse ꝛ finit ante canticũ offertorij. Scda incipit a cantico offer
torij ꝛ finit ante pfationẽ. Tertia incipit a pfatione ꝛ finit ante
oronem dominicã. Quarta incipit ab oratione dominica ꝛ finit an
te antiphonã post cõmu. Quinta incipit ab antiphona que voa
cat post cõmunionẽ ꝛ finit in cõclusione totius misse.

Arti.ij. Prima partẽ subdiuidit intentionẽq3 ac rõnez singu
lorũ que in ea dicuntur clare exponit. Prima ps subdiuidit in
duas pticulas. In prima nempe pparatur effectus quadruplici
ter. scz p devotionẽ. humiliationẽ. rectã intentionẽ. ꝛ gre cõsecu
tionẽ. Devotio enim excitat p laudis iubilũ in introitu. Humilia
tio declarat per miserie gemitũ in kyrie eleyson. Recta intentio
explicat per celestis glorie concentũ. in gloria in excelsis. Gratie
psecutio postulat p oronis suffragiũ in collecta. In secũda vo pa
ticula pparat intellectus dupl'r. Primo dispositiue p doctrinã p
phetarũ ꝛ apl'orum in pphetia vel epistola. p vite profectũ in gra
duali. per spiritale gaudiũ in allelnia. vel p cordiale luctũ in tra
ctu. Secũdo perfecte p euangelicã lectionẽ in euangelio. p catho
lice fidei protestationẽ. in symbolo.

Arti.iij. Subdividit scdam ptem cũ declaratione intentiõis
ac rõnis eor̃ que in ipsa dicuntur. Scda pars in tres particulas
subdiuidit. In pma nãq3 premittit offerentiũ cum laude exulta
tio in cantico offertorij. In scda exprimit ipa oblatio in his ver
bis. Spũ humilitatis. Suscipe sctã. In tertia petit oblatiõis ac
ceptatio. in oratione secreta. Et quia exigũt elevationẽ mẽtis ad de
um. ideo singulis premittitur. Dominus vobiscuz. Loco cuius
cum oratio secreta dicenda est. pdicitur. Orate fratres ꝛc.

Arti.iiij. Tertiã ptem subdiuidit. ꝛ explicat intentionem ac
rationẽ illor̃ que in ea dicunt. Et diuiditur in quinq3 pticulas.
in quarũ prima pmittit per excitationẽ populi ad devotionẽ pre
paratã. in qua pmo cõclusio oronis secrete expresse pnunciatur
ibi. Per omnia secula. Secũda a sacerdote plus salutatur. ibi
Dñs vobiscũ. Tertio populus ad erectionẽ mentis incitat. ibi

169

Surſum corda. Quarto ad grās agendas ꝓpl'us exhortatur. ibi. Grās agā. d. d. n. In ſcḋa ſubiungit̄ deuota xp̄i laudatio. Primo quo ad eius diuinitatē. dū concinit̄ cū angelis. Sanctus sanct⁹. Secūdo quo ad eius humanitatē. dum canit̄ cum pueris. Benedictus qui ve. In tertia patit̄ conſecrāde materie benedictio et acceptatio. vbi primo generalit̄ p̄mittit̄ q̄d petat̄. Primo q̄tum ad oblationē que dicit̄ ſacrificiū. ibi. Te igit̄. Secundo q̄tum ad offerentes z eos ꝓ q̄bus offert̄. ibi. In pmis. Tertio q̄tum ad illos quorum ſalus poſtulat̄. ibi. Pro eccleſia. Quarto q̄tum ad eos quorum patrocinia implorat̄. in quor etiā reuerentiā offert̄ ibi. Cōmu. Scḋo ſpecialiter z expreſſe concludit̄ quid per oblationē hoſtie impetrandū poſtulet̄. ibi. Hanc igitur. In quarta peragit̄ cōſecratio vbi primo effectus cōſecratiōis poſtulat̄. ibi. Quā oblationē. Scḋo ipa conſecratio cōſumatur q̄tum ad corpus xp̄i. ibi. Qui pridie. Et q̄tum ad ſanguinem xp̄i. ibi. Simili modo. Tertio rei ꝓſecrate memoratio explicat̄. ibi. Vnde et memores. In quīta exprimit̄ vtilitas ꝓſecrati ſacrāmēti poſtulatio vbi primo premittit̄ quid petat̄ quo ad gratiā z quo ad gloriaz. Quo ad gratiā vbi petit̄ pmo acceptari ſacramentū ibi. Supra. que. Scḋo dari gratie donum. ibi. Supplici. Sed quo ad gloriaz vbi petitur primo pro mortuis. ibi. Memento etiā. Scḋo pro vitus. ibi. Nobis quoq; zc. Secūdo petitio finit̄. z inducit̄ mediator per quē petita obtineri ſperant̄. cū cōcludit̄. Per xp̄m. d. n. Tertio totus canon concludit̄. z oīa circa confectionē huius ſacrāmēti pacta. in xp̄m pīs filium reducunt̄. Et pmo ea que ſunt ex pte ſacrāmēti. ibi. Per quē. Scḋo ex pte ꝓſonar in ſacrāmēto

Arti, v. Subdiuidēs quartā ptem (opantiū. ibi. Per ipſum cū expoſitiōe intentionis z rōnis ſingulorū que in ipa dicuntur Quarta ps ſubdiuidit̄ in duas pticulas. In prima preponit̄ ad ſumptionē ſacrāmēti p̄paratio cōmunis z ſpēalis. Cōis que fit pmo p oīonem cōmunē. scz dominicā. vbi p̄mittit̄ exhortatio p̄ſumptiōis. ibi. Oremus. ponit̄ z excuſatio. ibi. Preceptis. Subiungit̄ celeſtis panis poſtulatio. ibi. Panē nr̄m zc. Scḋa p depꝛecationē ſacerdotis priuatā. ibi. Libera nos q̄ſ. Pacis cōcupiſcentiā que a ſacerdote tp̄'o optat̄. ibi. Pax dñi. z a populo poſtulat̄. ibi. Agn⁹ dei. In miſſis tñ defunctor vbi ſacrificiū nō p pace p̄ſenti. ſed pro futura requie offert̄. tūc pax nō poſtulat̄. Speciālis q̄ fit p primā oratiōnē ſacerdotī. vt cū dicit. Dñe ieſu xp̄e fili dei viui zc. vel aliquā aliā oīonem addit. Nam diuerſi diuer vel p ſua deuotiōe. vel pro locor cōſuetudine addūt oīones. In ſcḋa ſubiungit̄ ſacramenti ſumptio a ſacerdote. q̄ poſt priua

...j. expositio. ... e dispos
... sacramēti ...
... p sacerdotē dispensat. ... ter etiā cōsueuerūt
post sacramēti pceptionē. q̄sdaz p... stas oīones dicere
...tiōe. vt quidā dicūt. Corpus dñi nr̄i iesu xp̄i ꝛc. Sum...
...sumpsim⁹ ꝛc. Alij q̄sdam alias oīones spēales put eos ...uo
...o vel cōsuetudo puocat. qđ discretiōi vniuscuiusq; relinqm⁹
Verumtn̄ melius videt vt nihil vocaliter exprimat. ꝑter ea q̄
in libro missali cōtinent. fm q̄ dictū est supius. c. vj. arti. ij. in re
solutiōe scdi dn. Me p hmōi verba pmisceant. discontinuent. et
interrūpant ea q̄ ex institutiōe vel cōsuetudine ecclie dicēda ꝛ p
ferenda sunt. Sed vt ibidē tactū est si quis habeat affectū ad ali
qua alia dicēda. dicat in corde p cogitationē ꝛ deuotā meditatio
nem. Sic em̄ ꝛ talis pmixtio. interruptio ꝛ discontinuatio vita
bitur. ꝛ affectus desiderio suo nō frustrabit.

Arti. vj. Quintā ptem subdiuidit. intētiones q; ac rōnes eor
que in ea dicunt explanat. Quinta ps subdiuidit in tres pticu
las. In pma fit accepti beneficij cōmemoratio. per antiphonam
post cōmunionē. q̄ cū q̄dam leticia canit. In scda redditp pcep
to bñficio gratiarūactio p oratiōnē sacerdotis. q̄ cōplenda dici
tur. In tertia pcludit totius misse cōsumatio p hec ẏba. Ite mis
sa est. Bñdicamus dño. vel Requiescāt in pace. Vbi chorus vl
minister grās agens respondet. Deo grās. Vel defunctis requie
optans. respondet. Amen. ꝛ ad Requiescant in pace.

Capitulum decimum de ratione. et

significatione eorū que in missa ꝛ circa eam agunt. cū breui epilo
go ꝛ cōclusione totius operis duodecim cōprehendens arti.

Arti. j. Enumerat ea q̄ in missa ꝛ circa ipam agunt. In missa
em̄ pcipue solēni ac circa eā decē generalia pncipaliter occurrūt
pagenda. Primo lotio manuū. Scdo thurificatio. Tertio altaris
osculatio. Quarto sacerdotis versio. ꝛ populi p eū salutatio.
Quinto gestus variatio. Sexto multiplex p cruces signatio. Se
ptimo hostie fractio. Octauo partis hostie in calicē missio. No
no osculi pacis traditio. Decimo vini nō consecrati sumptio.

Arti. ij. Exponit rōnem ꝛ significatiōz pmi pncipalis q̄
ca missam ꝛ in ipa occurrit pagendū. Lotio manuū ante
sam fit. Primo ad tractandū reuerēter ipm sacramentū. Pre
sa em̄ tractare nō cōsueuerūt boies nisi manibus pus lotis. Et
indecēs esset q̄ ad tam pciosum ꝛ tam nobile sacramentū q̄s a
cederet manibus que defacili inquinant illotis. Scdo ad incit.

ab

onis lauare[illegible] conscientiã. Quarto

[illegible]ũdificationẽ. Vñ sacer Dionisius dr. q[illegible]

[illegible]io ſcat ablutionẽ etiã a minimis pctis. Hoc nã[illegible]

[illegible]vat ablutio sacerdotũ in veteri testamẽto. Lotio digi

in missa fit añ oblationẽ vel psecrationẽ ad ampliorẽ reueren-

cris exhibendã cũ iã offerri z psecrari debent. z ad deuotionẽ z

puritatẽ incitandũ. silr ad emũdationẽ a pctis ſcandũ. Fit etiã

post sacramẽti sumptionẽ ꝓpter sacramẽti reuerẽtiã. ne post tã-

ti sacramẽ. cõtactũ digitis nõ ablutis. statim alia nõ cõsecrata

tanganꝫ. Etiã ꝓpter piculi cautelã. vt si aliqd de spẽbus sacrame

talib9 adheserit digitis p ablutionẽ tollat. Silr ꝓpter mundicie

retinentiã. ſcat eñ hec ablutio. vt sacerdos q̃ p sacramenti pce-

ptione pſumit esse mũdatus. post celebrationẽ mũdiciã retineat

Arti. iij. Rationẽ z ſcationẽ ſcõi principa- (z ne recidiuet.

lis qõ circa missam agit declarat. Thurificatio añ missaz et in ea

fit. Primo ꝓpter sacramẽti reuerentiã. vt scz thuris p odorẽ ex-

pellat oĩa malus fetor horrorẽ ꝓuocãs. Scõo ꝓpt dyabolice ma-

lignitatẽ repulsam. ne scz ille malign9 cõtra sacrificiũ vel celebrã

tẽ aliquid machinari possit. hmõi eñ fumo oĩa demonia fugant.

Tertio ꝓpter deuotionẽ z orationẽ celebrãtis ac assistentiũ signi

ficandã. quę p ipsos ad dẽ dirigit. Quarto ꝓpter effectũ gratie

rõsentandũ. qua sicut bono odore xp̃us plenus fuit.

Arti. iiij. Explicat rõnem ac ſcationẽ tertij pncipalis qõ cir-

ca missam agit. Altaris osculatio ante missam z in ea fit. Primo

mo ad sacramẽti cõsecrãdi. tractãdi z sumẽdi reuerentiã. Scõo

ad celebrãtis amorẽ erga xp̃m excitãdũ. Tertio ad dilectiõez int

xp̃um sponsũz z ecclĩam spõsaz repñtandã. Quarto ad detestabilez

Jude. pditoris osculationẽ ſcandã. pertim q̃ ad illã osculatiõez

q̃ fit post sacramẽti elevationẽ cũ dr. Ex hac altaris pticipatiõe

Arti. v. Quarti pncipalis qõ in missa agit rõnez. ſcationẽq;

exponit. Sacerdotis ad pplm versio quintuplex. quĩtuplicẽ ma-

nifestationẽ xp̃i in die resurrectiõis sue factã repñtat. Silr sa-

rtis salutatio q̃ fit septẽ vicibus (quĩquies videlicet cũ se ver

i populũ. z bis cũ se non vertit. vt cũ dicit in pfatione. Do

ns vobiscum. z post hostie fractionẽ. Pax dñi sit semp vobi

n) septiformẽ spũs sancti gratiã signat.

Arti. vj. Explicat rõnem ac significationẽ quĩti pncipalis

in missa agit. Gestus pncipalis variatio est sextuplex. Pri-

a brachioz extẽsio. qua signat extensionẽ brachiorũ xp̃i in cru-

manu
ctio manuū qua ction
pē. fidei cū opibus cha arta cāce
qu gnat affixionē xp̄i in cruce. ra digitoꝝ. sez p
mcice copulatio. q̄ fit ꝓpter sacrameti reuerētiā ꝛ pculi ca
nesit aliq̄ pticula digitē adheserit. dispdat. Vl' ad significandū c
pulationē capitē cū mēbris. i. xp̄i cū eccl'ia. Sexta corp̄is inc
tio. q̄ fit ad repñtandū hūilitatē ꝛ obedientiā xp̄i ex qbus pa
nē suscepit. ꝛ ad incitandū celebrantē ꝛ assistētes ad humilit.
Arti. vij. Rationē ꝛ significationē sexti pn̄ (ꝛ deuotio
cipalis qđ in missa agit̄ declarat. Multiplex signatio p
fit ad repñtandū modū ꝛ ordinē dñice passiōis. Et q
quibus dā gradib' fuit peracta. Quedā em̄ passiōis pte
xionē p̄cesserunt. ꝛ quedā in cruce cōsumate sunt. Ideo cru
dā cruces fiūt ad repñtandū ea q̄ passus est ante aī crucifixio
vt ille q̄ fiunt aī cōsecrationē. Quedā vo fiunt ad repsentand
ea q̄ in cruce vel post crucē facta sunt. sicut ille q̄ post cōsecratio
nē fiūt. Perficit aūt ista signatio p̄ decē vices. Primo triplici cru
ce sub illis vbis Hec dona. hec mūera. hec sancta sacrificia. ad re
pñtandū traditionē xp̄i factā a deo p̄e. Juda ꝛ iudeis. Secdo tri
plici cruce sub illis vbis. Benedictā. ascript
dū venditionē pfectā a sacerdotib'. scribis.
tionis preciū sez triginta denarioꝝ. Vbi addit dupl
illis vbis. Corpus. ad repsentandū Judaz venditore
ad repsentandū xp̄m vēditū. Tertio vnica cruce in p
corp̄is sub illo vbo Benedixit. Quarto vnica cruce. in co
one sanguis. sub illo vbo Bñdixit. ad repñtandū p̄signat
passionis xp̄i factā in cena. p hui' sacramēti institutionē s
cie panis ꝛ vini. Vl' ad repñtandū passionē xp̄i in corpe et
Quīto cruce quīntuplici sub illis vbis. Hostiā puram. hostiā
ctā. hostiā immaculatā. panē sctm̄ vi. eter. Calicez san. ppe.
repñtandū plagas quīq̄. sine vulnera quīq̄ p̄cipalia corpo
xp̄i. Sexto triplici cruce sub illis vbis. Corpus ꝛ sang. sum
benedictiōe. Ad repñtandū corp̄is xp̄i extensionē in cruce.
guinis effusionē. ꝛ passiōis fructū. Septimo triplice cruce sub il
lis vbis. Sctificas. vivificas. bñdicis. Ad repñtandū triplicez
xp̄i oīonē in cruce. sez p̄ p̄secutoribus. liberatiōe a morte. ꝛ ade
ptione glorie. Octauo triplici cruce sub illis vbis. Per ipm̄. ꝛ
ipso. ꝛ in ipo. Ad repñtandū tres horas q̄bus xp̄us in cruce
pēdit. q̄ ab hora sexta vsq̄ ad nonā. Nono duplici cruce sb
verbis. Deo patri oīpotenti in vnitate. s. s. Ad repñtandū se

ñ. Ad[illegible] ꝓ[illegible]rrectiõz tẽ[illegible]
[illegible]xponit r[illegible] [illegible]agnificationẽ ſeptimi
[illegible] in miſſa. ¶Hoſtie [illegible]tio fit ad obſeruandũ form[illegible]na
[illegible]ca ꝯfectionẽ huius ſacramẽti tenuit. Ipſe eñ p[illegible]n
[illegible] cẽ. ¶Hoſtie fractio etiã fit ad repñtandũ paſſionem xp̃i in
[illegible]us eius vulneratiõibus fractũ ſine diuiſum fuit. ¶Ho
[illegible]ctio etiã fit ad repſentandũ diſtinctionẽ corꝑis xp̃i myſti
[illegible]cẽs diuerſos eius ſtatus.

Arti.ix. Rationẽ ⁊ ſignificationẽ octaui ꝑncipalis qđ in miſ
[illegible]clarat. Circa miſſionẽ ptis hoſtie in calicẽ aduerten
[illegible]ſtia frangit̃ ꝓmo in duas medietates. ad dẽſignandũ
[illegible]catũ ꝑdeſtinatoꝝ. ſcz eorũ qui ſunt in eterna gloria ⁊ eo
[illegible]unt in tẽporali miſeria. Illa nanqz medietas q̃ ex manu
[illegible]ra ſup̃ patenã [illegible]ſa collocat̃. ſignificat ꝑdeſtinatos q̃ iaz
[illegible]epti ſunt beatitudinẽ que ꝑ dextrã intelligit̃. Alia vero medie
tas q̃ in ſiniſtra manu retinet̃. in duas ptes diuidit̃. quarum vna
medietati ſup̃ patenã collocate cõiungit̃ ⁊ ſignificat illos q̃ ſunt
in purgatorio. qui q̃dem licet beatitudinẽ nondũ habeant. ſunt
tamẽ certi de [illegible]. Altera vo ꝑs que poſt hanc diuiſionez in dextra
[illegible]alicẽ ⁊ ſignificat predeſtinatos adhuc in ſecu
[illegible]s de beatitudine habenda certi nõ ſint. illaz
[illegible]rture paſſionis ⁊ ſanguinis xp̃i conſequent̃. licet ꝑ mul
tiplicatiões que per calicem ſignificatur.

.x. Aſſignat rõnem ⁊ ffcationẽ noni ꝑncipalis qđ in miſ
[illegible] Poſtq̃ ſacerdos dixerit Agnus dei cẽ. Oſculat̃ libzum
[illegible]tare vl̃ aliud ſm conſuetudinẽ loci. Et deinde miniſtrũ vel
[illegible]inẽ vl̃ tabulã ꝑ eundẽ ſibi porrectã q̃ vlterius exhibeat̃ aſſã
[illegible]ſculãda. Primo ideo vt celebrãs nõ ſolũ cũ deo pacẽ. ffi ⁊ cũ
[illegible]no ſe hĩe proteſtet̃. Scõo ideo. vt alij oſculãtes profiteãtur
[illegible]ſe cõiunctos in vnitate fidei ꝑ xp̃m in ara crucis immolatũ.
[illegible]Arti.xj. Rationẽ ⁊ ffcationẽ decimi ꝑncipalis qđ in miſſa agi
[illegible]erponit. Poſt cõmunionẽ ⁊ calicis ac digitoꝝ cũ vino ablu
[illegible]ſumit illud vinũ. Primo ideo vt reliquie ſpecierũ ſacramẽ
[illegible]atũ (ſi q̃ in ore remãſerint) cũ illo trãſglutiant̃. Scõo ideo. vt ꝑ
hoc ſignificet̃ q̃ ſacerdos deinde manere debeat mũdus ⁊ ſeruare
[illegible]oꝛẽ ⁊ odoꝛẽ vini cõpunctiõis ⁊ triſticie in corde. grãrumactiõ
[illegible]s. ⁊ leticie in ore. recte cõnerſatiõis ⁊ iuſticie in vita ⁊ opere.
Arti.xij. Superius determĩata breuiter epilogãs. ⁊ hoc opus
[illegible]cludẽs. Ea que circa officiũ miſſe quo ad miniſtrũ celebrã
[illegible]ciũ. tẽpus. ac cetera in ſumma[illegible]io huius opis notata. dubita

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

...alia occu... ...
...t solui pñt. Sollu... ...ratiõ
...aliqs cõmissus fuerit. v... ...sup illo
...iuxta sacroꝝ canonũ cõstitutiones. q̃dam
...unt satisfactionẽ. tutũ est vt in casibus
...atus supior consulat. cui tales sunt reseruandi.
...eniqz lectorem. doctores diuersos circa quedam in
...bus dicta. nõ vniformiter. sed septus cõtrarie sentire. V...
...i nõ põt vt singuloꝝ sententias imitemur. Sed hoc nobis su...
...at. vt omni affectu ad opinãtes secluso. ad qõ nobis ver...
magis cõgruũ visum est diffinuerimus. ad gloriã iesu xpi. A...
cũ pie z spũsctõ viuit z regnat in secla seculoꝝ benedictus Am...

Explicit Resolutoriũ dubioꝝ. circa celebratio-
nem missarum occurrentiũ. Impressum Lyp-
per Melchiorem Lotter. Anno salutis nonoge
simonono. Sexto inslip May Jdus.

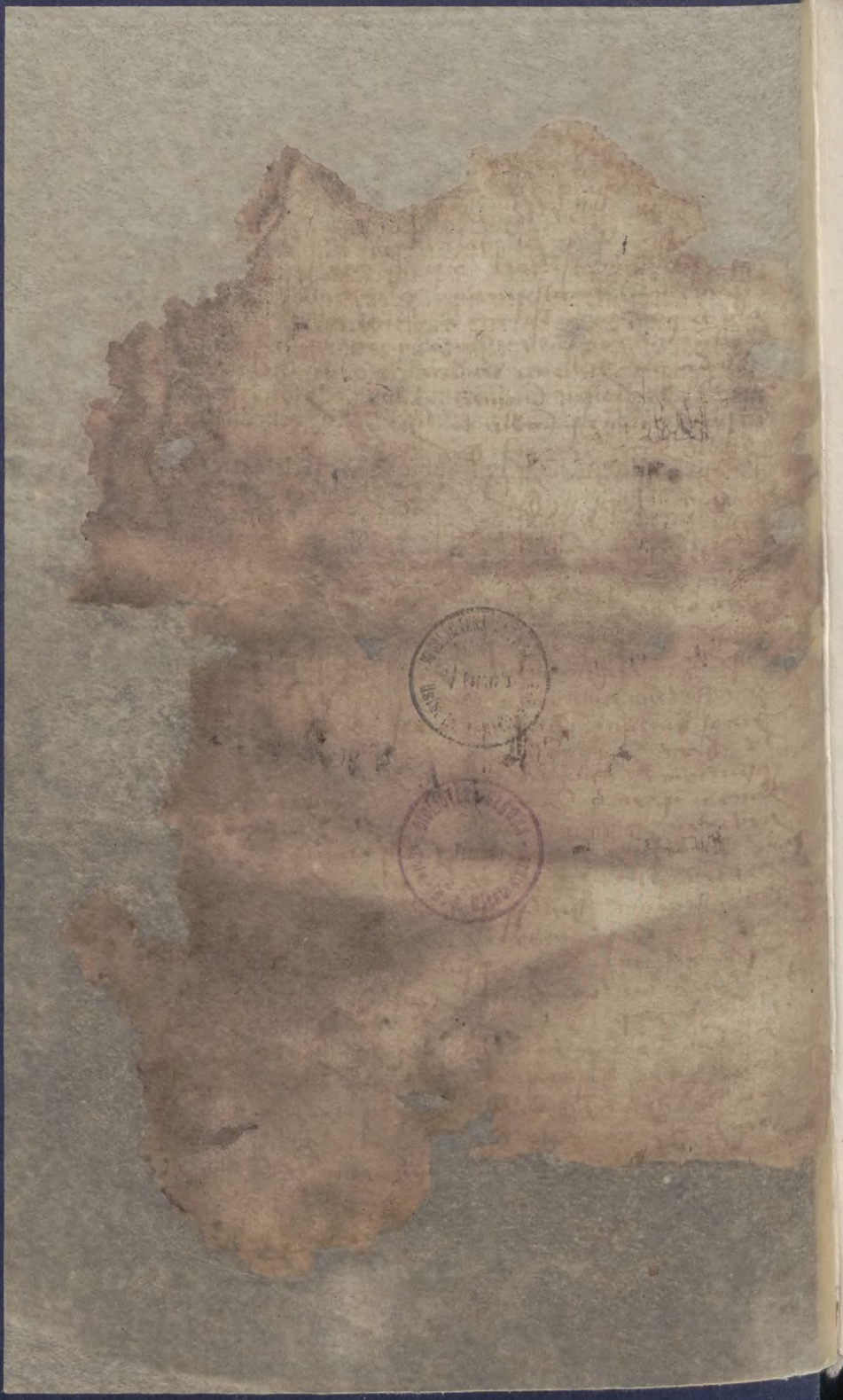

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 323
INKUNABUŁY
+ SD 6418 II
SD 6419 II